

Markus

*Tangsang Yahaya tə Mbaptisma kwamanadə
(Matta3:1-12; Luka3:1-9,15-17; Yahaya1:19-28)*

¹ Katəra ɔeleewar tə Pedənda aten Yeeso Kərəsti, Wan Faara.

² Chirethleng nda hai hu ɔeleewar annabi Ishaya tə ndaarha,

“Niya 'wa thlən tə thləndəna də ma sa,

na a takso kwamana də” *

³ “Urarha a aah farha a kaheerha.

‘Taksaman kwamana Chinəm sə

pəpənaman kwaman sarya də a ndəghən.’ ” *

⁴ Yahaya kyagha ɓa a kaheddi nagma a ndang nda fiya a malangganda dimiyid ndan fananggən kanda yi chakh dimiyirha.

⁵ Kahad fiya na a chehweed Yahuda tə fiya heu na a Urshalima kyanda ɓa dənda thləmadghən də. Malang nda dimiyid ndan ənangga Yahaya mbaptisəma kanda a kufad Urdun.

⁶ Yahaya kaldə lukrha ənana nda tə was thləkhmu, kənanggən muwun tə paama, mbeeya tə dee ndəna ənnadghən mii.*

⁷ Ndanggən fiya, “Na niifa sə ɓayi a samadna na tə səsəmda fa kalgha nggi mu, sahad pahamggən tsəkki na a kwasang nggi hai wa.

---

* **1:2 1:2** Malachi3:1 * **1:3 1:3** Ishaya40:3 * **1:6 1:6 2** Kutərya 1:8

⁸ Ənanggi mbaptisəma kun tə aama, amma ndəghənggi nən a ənang mbaptisəma kun tə səsəna tə Pedənda.”

Ənang nda mbaptisəma Yeeso
(*Matta3:13-17; Luka3:21-22*)

⁹ A hu sayiddi kee bəgha Yeeso bə a Nadzarat na hu chehweed Nggalili ənangga Yahaya mbaptisəma a kufad Urdun.

¹⁰ Nana Yeeso a kyarha sə hu aamdı kee, kəlagha hai talara indədə naghə Səsən Faara a tərəa tenggən hai kəla tətiliurha.

¹¹ Sək urarha nda a talara hai, “Sani Waana, nggəmni niyi a tək mbənduwa fa kaan.”†

Kəkərang Sheetan Yeeso
(*Matta4:1-11; Luka4:1-13*)

¹² Tsu kee tərangga Səsəna tə Pedənda a kaheerha də,

¹³ tsauka a kaheddi yi beena kumggit fada naghə sheetan a kəkərang nda. Ndəghən a kaheddi tə thlukkyə yi heerha, naghə fathləngya Faara a ənang taara.

Katərang Yeeso targhən hai
(*Matta4:12-17; Luka4:14-15*)

¹⁴ A kwasamaddi muwang nanda Yahaya ahu porsəna də, dəghə Yeeso Nggalili də naghə a pər labar Faara.

¹⁵ Naghə a ndaarha, “Bad sayiddə bə, kutəryid Faara nduwusdə bə. Malaman dımiyid nun fərkəkəfek nun tə Labardi na Mbənggən.”‡

† **1:11 1:11** Katərarha 22:2; Dzabura 2:7; Ishaya 42:1; Matta 3:17; 12:8; Markus 9:7; Luka 3:22   ‡ **1:15 1:15** Matta 3:2

16 Nduwusna Yeeso mii kufad Nggalili də, na Siman nən tə wan man Andrawus a muk panggama a kufaddi kəsər kanda fa kəs təngya ni.

17 Ndangga Yeeso kanda, “Bama ba, mbuwama samadna, niya tsawang kun fa kəs fiya ba.”

18 Tsu a mbədi kee malangganda panggamggi ndan mbu samadghən nda.

19 Dənən mbeedə, na Yakubu nən tə wanman Yahaya wangya Dzabadi ahu kwambuwol, kanda a tangsang panggamggi ndan də.

20 Nana Yeeso kanda aah kanda nən, mal chi ndan nda Dzabadi ahu kwambuwol di tə fingya nafiya na a dang kanda sə mbu samadghən nda.

*Kənanng Yeeso niifa na tə ənkaheerha fa
(Luka4:31-37)*

21 Dənda Kafarnahum də, nduwusna far yibəd Yahudaya ba, kyagha Yeeso Kən Faara də katəranggən tsaharhaha.

22 Nagha fiya ənwulteena a ten tsahadghən ha, kəsər tsahanggən kanda ha kəla niifa na tə ngyakhrha ha, mbə kəla fa maləmgnya yi deleewar Musa wa. *

23 Tərgha ahu kən hwan Faardan na niifa sə na tə ənkaheerha fa huhwaagha,

24 ndəghən, “Mana midwa tə kan, Yeeso tə Nadzarat? Bana ba ka bəlangga kan wa? Səndi sa, na chahal yi Faara!”

25 Yanangga Yeeso, “Nggəlang miiwa! Kyosə a fadghən.”

26 Muwangga ənkaheeddi hweede hai, huhwaagha, kyagha sə a fadghən.

---

* 1:22 1:22 Matta7:28-29

²⁷ Fiya na a mbædi ka ənwulteena na nda a ndang nda ndan, “Tur maniya? Weerinda tsa-harhaha tə ngyakhrha! Nən yanang ənkaheeya na nda a takkwa miighən.”

²⁸ Labarghən weldadə kəkar ahu chehweed Ng-galili.

*Kənanng Yeeso Fiya hangga
(Matta8:14-15; Luka4:38-39)*

²⁹ Kyana nda hai ahu Kən Faara, nda Yakubu tə Yahaya dənda wuri ki Mbiturus də tə Andrawus.

³⁰ Thlabər Mbiturus tənuwunda fadghən bəe kalth hu sərə, pərang nggənda Yeeso.

³¹ Dəgha Yeeso thləmad nudadə, kəs harghənən thlenggən sə.

³² A figrha mukna yanfaara hai bagha fiya thləmad Yeeso ba tə nafiya na fandan bəe tə fingya na tə ənkaheeya fa.

³³ Nafiya na ahu taldı wuma nda kwatkirəm da ba.

³⁴ Kənanngga Yeeso fiya hangga na tə wanhaaya fa dədəmən-dədəmən. Kyanggən ənkaheeya sə hangga na a fad fiya, amma mbə malang ənkaheeyini kala nda sə wa kəsər sən ndan.

*Hwan Yeeso Faara a mbərha na bəbee
(Luka4:42-44)*

³⁵ A tsar kərət, ka pit mbərha ba, thliigha Yeeso sə dəgha mbərha də na bəbee hwan Faara nən.

³⁶ Mbiturus tə ka wiyighən dənda ka kadadghən də,

³⁷ walang nanda, ndang ngganda, “Fiya kahad a kafa sa!”

³⁸ Nggəməngga Yeeso kanda, “Taama mbərha də pak ahu talya də na tsau təni də pər labardi a mbədi kəm. Ndəghənni bəni ba ka manggən.”

³⁹ Wənggən chehweed Nggalili hai nagha a pər labar Faara ahu kən tsahad Yahudaya tə kyang nda ənkaheeya sə.

*Niifa na tə wanhad termeerha
(Matta8:1-4; Luka5:12-16)*

⁴⁰ Niifa na tə wanhad termeerha fa bəgha thləmadghən ba bərgə hai tə wadēdghən hwanggənən, ndanggən, “A nggəmna fa, tsabee də.”

⁴¹ Hadangga niifdi Yeeso fa, tərangga Yeeso harghən sə tsuwarghənən fa ndanggən, “Nggəmdifa, tsabudə.”

⁴² Tsu a mbədi kee, kyagha termedda sə a fadghən kəngga.

⁴³ Kəsgəha Yeeso thləmadghən, ndanggən,

⁴⁴ “A pərang nan niifa wa. Amma duwadə, a kyadang fadwa firis əna sataka na kəla ndana ngyakhrə deleewar Musa a kyadang ndaarha nən kanda tsabna də.” *

⁴⁵ A meghedghən kyagha niifda hai nagha a pərgən. Ndən ənagha ndən, balwa Yeeso nggər kyarha hur tala hai a pəpal amma ishgha a kəsər wure a mbərha mbuwana niifa sə. Ko nanən kee na fiya naarha bərha thləmadghən ba a mbəya ba hangga.

---

* **1:44 1:44** Livitikus14:1-32

2

Kənanng Yeeso niifa mərna fadghən hai (Matta9:1,8; Luka5:17-26)

¹ Məngwaha wa, nggərgha Yeeso kyarha Kafar-nahum hai, səkka fiya ndaarha badə wure ba.

² Wumngga fiyaba, lədfang ngganda kəndi ta mii kwatminda ba, a nagma a pərang labar Faara kanda.

³ Bagha nafiya ba fadfa tə niifa mərna fadghən hai.

⁴ Walwa nda kwamana wa kəsər ka hangnda fiya. Thləbangganda ten kənda də məməl tə man ten Yeeso fərghən nda hai tə dəngəldi hunang-ganda hai a mbed Yeeso.

⁵ Nana Yeeso fərkəkafəkkin ndan, ndanggən haddi na kath, “Waana chohonda dimiyidwa də.”

⁶ Nanən ya, fasəngya ngyakhrha tə Farisaya kanda a numarha tə ndaarha,

⁷ “Kama na niifdi ndaarha kee ya? Tə sar farha ni! Mbə niifa sə na chakh dimiyirha wa kəl Faara katənggən.”

⁸ Tsu kee səngga Yeeso əndi nanda a numarha ahur ndan, ndanggən kanda, “Kama nun a numarha aten əngginiya?”

⁹ Yanggini pəpa, ndanggəm tə mərna fadda hai, ‘Chohonda dimiyidwa də wa,’ nduwa ndam, ‘Thliusə, tərang dənggəl wa wiu wa?’

¹⁰ Amma a sənunsə Wan niifa nəghən tə səsəmnda ha hu kəshiddiya yi chakh dimiya.” Ndanggən niifdi mərna fadghən hai,

¹¹ “Ndoyi, thliusə tərang dəggəl wa wiina wuredə.”

¹² Thliigha sə təranggən dənggəlgəhən kyagha hai a yid fiya heu. Əndiya fərang də ənwulteena kanda na nda a fal Faara, na nda a ndaarha, “Wawum na tur əndiya wa.”

Yeeso aahdə Lawi
(*Matta9:9-13; Luka5:27-32*)

¹³ Nggərgəha Yeeso dərha mii kufad Nggalili də. Bagha fiya hangga thləmadghən ba, naghə a tsahang kanda ha.

¹⁴ Nanən a mbəra də, na Lawi nən wan Halfa tsau a thlə tsamnda. Ndənggən, “Mbuwu samadna.” Thliigha Lawi sə mbu samadghənən.

¹⁵ Nana Yeeso a həb ənnarhami a minda ki Lawi, fa thlə tsamngya hangga tə fa “dimiya” na nda a həbrha təghən tə fatsahayighən, kəsər fiya hangga mbuwa samadghən.

¹⁶ Nana fa səngya deleewar Musa na Farisaya na nandan a həbrha tə fa “Dimiya” tə fa thlə tsamngya, tsahang mee nda fatsahayighən, “Kama nən a həbrha tə fa thlə tsamngya tə fa “Dimiya?”

¹⁷ Səkna Yeeso kee ndənggən kanda, “Mbə nafiya na kəkanglang kada tə purha wa, Kəl haaya. Bawi ka aah nafiya ba na a əna nggayirha wa, amma fa dimiya.”

Tsakhmee aten kar aama
(*Matta9:14-17; Luka5:33-39*)

¹⁸ Fatsahaya Yahaya tə Farisaya na nda kar aama. Bagha fingya thləmadghən ba tsahang mee nda Yeeso, “Mani ənagha ndən, fatsahaya Yahaya tə yi Farisaya kanda a kar aama, amma finayiwa mba nda ənaarha wa?”

19 Nggə mangga Yeeso kanda, “Pashiya wutsamnda na nda kar aama wutsamnda bal də a thləmad ndan wa? A bal wutsamnda a thləman ndan mba nda ənaarha wa.

20 Na sayi bayi bana nda tərang wutsamndəfi ma kanda. A mbədaniya ba nanda kar aama.

21 “Mbə niifa sə na njar bar kabarha ba mbuhanggənən suhurra lukrha fa wa. A əna də kee, mbuhuddi na tə kukwasharra bar kabaddi nən njaara hai a fad luwuddi kal yanda nən mu na kaar.

22 Mbə niifa sə na irang weerənda aam inabi ahu suhurra samsami hai wa. A əna də kee, na weerənda aam inabi di dathlang nda samsami da də. Nən iradə, səbgha samsami da də. Kamdə weerənda aam inabi nəm irangnda ahur weerənda samsami hai.”

Tsakhmee aten far yibrha
(*Matta12:1-8; Luka6:1-5*)

23 Na farda sə, far Yibrha Yahudaya, Yeeso tə fatsahayighən tərnda kwaman heerha; tərgha fatsahayighən kya ten ənnarhami nda na kəla wan hwaliirha fahwang ngganda hai na nda a kiighən.*

24 Ndagha Farisaya, “Mani na fatsahayiwa əna 'ya kee, 'yadana ngyakhrha Musa yi far Yibrha?”

25 Nggə mangga Yeeso kanda, “Karatang ngwanun əndi na hu deleewar Faara ənana Ndauda tə nafighən na miirha a kəs kanda wa?

26 A thlakh mbəd Abiyata mamnda firis, kyanən hu Kən Faara də tərənən mburodi sə dəfangna nda

---

* **2:23 2:23** Nggurub Ngwa Kumaarha 23:25

də ka firis katenggən, kiigha ənangən pashiya wiyighən ha.”*†

²⁷ Ndangga Yeeso kanda, “Əna nanda far yibrha ka niifa, mbə niifa ka far yibrha wa.

²⁸ Nanən kee, Wan Niifa Chinəm ni heu tə far Yibrha.”

3

Niifa mərna harghən hai a Kafarnahum (Matta12:9-14; Luka6:6-11)

¹ Na fardə sə faddən, kyagha Yeeso Kən Faara də, na niifa sə mərna harghən hai ahur kəndi.

² Na nafiya sə na mindan a kəsangganda Yeeso tə dimiyirha, kəlaghən nda ha tənən a kənanng nda niifdi a far yibrha.

³ Ndangga Yeeso niifdi mərna harghən hai, “Thliusə ba isha a mbed fiya.”

⁴ Tərgha tsahangga Yeeso mee kanda, “Yanggini məməl a ənam a far Yibrha? Əna nggayirha nəm wa nduwa mbəlfērha wa, a hərghanggəm yibrha wa nduwa bəlanggəm wa?”

⁵ Kəlangga Yeeso kanda tə səbrha hura tə kəm ən kawani ka kakrakkid ten ndan. Ndanggən niifdi, “Pəpənanng harwa də.” Pəpənanngən harghən də, a mbədi kee nggərgħa harghən ba kəla kaar.

⁶ Tərgħa Farisayini kya nda kəshaadə dā nda ndikrha tə nafiya Hirdus na a kadā kwaman bəllang nda Yeeso.

Mbu fiya samad Yeeso

---

* 2:26 2:26 Livitikus24:9 † 2:26 2:26 Firistaya 24:9

⁷ Yeeso tə fatsahayighən dənda mii kufad Ng-galili də, fiya hangga mbuwa samadghən.

⁸ Hərəm nanda sək əngya ənanən heu, fiya hangga bağha ba a Yahuda, tə Urshalima, tə Idomiya, tə fingya na a pəm kufad Urdun, tə nafiya Taya tə Sidon.

⁹ Ka hangnda fiya ndangga Yeeso fa tsa-hayighən a bağ kombuwol nda ba na ngguchit amana fiya 'yabang mbərha fa.

¹⁰ Kəsər 'wadə teena kənanğ də fiya hangga, ndən ənagha ndən fingya na tə wanhaaya fa kanda a 'waarha mbee ba ka a tsəwarghən nda fa. *

¹¹ Kala sayiddi nana səsən mbəfeeya ndən, kəl na nda fəla hai a mbedghən na nda a ndaarha, "Wan Faara ni Sa."

¹² Amma kəsə thləman ndan a pər ndan tə wunni ndəghən wa.

*Wur Yeeso fa thlənggighən kumkap səri
(Matta10:1-4; Luka6:12-16)*

¹³ Tərgħa Yeeso wumnda sə, aah finglyayina nən ba na midghən, dənda thləmadghən də.

¹⁴ Wurgha hasə ahur ndan Kum kap səri, aah kanda nən fathlənggighən, a tsawa nda təghən tə kəm a nagħa thlən kanda ka pər labar Faara də,

¹⁵ tə wal ngyakhrha na kyangganda ənkaheeya sə.

¹⁶ Kulo nafini kumkap səri wurnən ya.

Siman, dəfang na Yeeso thləma Mbiturus,

¹⁷ Yakubu wan Dzabadi tə wanman na Yahaya.

---

* **3:10 3:10** Markus4:1; Luka5:1-3

Dəfangna Yeeso thləma kanda Mbuwadjis,
ndaarha ni “Wangya Tər' yana.”

18 Andrawus,

Filibus,

Mbatalomi,

Matta,

Toma,

Yakubu wan Halfa,

Tandawus,

Siman tə sərək chehweedghən.

19 Tə Yahuda Iskaryoti, fərgha Yeeso.

Yeeso tə Mba'aldzabul

(Matta12:22-32; Luka11:14-23; 12:10)

20 Tərgha Yeeso kyagha ahur minda hai,
nggərgha fiya wumnda ba, ndəghən tə fa tsa-
hayighən mba nda wal kwaman əna 'ya mii wa.

21 Səknə hurfayighən əndi nən a ənaarha, dənda
də ka a kəsangganda, kəsər na fiya a ndaarha,
“Kyahar hutenggən hai.”

22 Fa maləmnəgya ngyakhrha bəgha ba Urshal-
ima ndaa nda, “Nəghən tə Mba'aldzabul fa!
Tə ngyakhrha Mba'aldzabul ni nən a kyang
ənkəheeya sə.” *

23 Aagha Yeeso kanda ba thləghang karapu
nən kanda sə, “Na sheetan kən na mbang kyang
Sheetan sə?”

24 A tsakh kutəryirha hai səri, mbə kutəryiddi isha
wa.

25 A tsakh wure hai səri, mbə wuridi isha wa.

26 Ana Sheetan a yan altenggən tə kəm tsakhka
hai, mbə mbang isha wa. Ba ngwala bənggən ba.

* 3:22 3:22 Matta9:34; 10:25

27 Kəkafek, mbə niifa sə na kyarha minda ki niifa hai na kanglang wiigha tə ənggighən wa kəl ma 'wadə teena kənanğdə niifda hai na kanglang 'wan. A mbanggən har karid wurighən.

28 "Niya pərang kəkafek kun, dimiya na heu tə sarfaya ənana fiya na nda chahanggən kanda də.

29 Amma kala niifa sargha Səsəna tə Pədənda mba tam chahanggən də wa, ənadə dimiyirha yi pa kwandə."*

30 Thləkna Yeeso ndən kee kəsər na nda a ndaarha, "Nəghən tə ənkaheerha fa."

*Man Yeeso tə Wanmangghighən
(Matta12:46-50; Luka8:19-21)*

31 Tərgha bagha man Yeeso ba tə wanmangghighən. Isha nda a kəshi thlən farha nda da nda aaghən ba.

32 Fiya wumngga hai muwang nda madufu hai, ndang ngganda, "Muwa tə wanmanggiwa kanda a kəshi kanda a kada sa."

33 Tsakhmee nən, "Nda wunni iiya tə wanmanggina?"

34 Tərgha kəlanggən fiya muwangga madufu hai ndəghən, "Kulo nda iiya ya tə wanmanggina!"

35 Kala niifa ənagha taara tə 'ya na mid Faara tsaudə wan pa tə wan nya tə iiya."

4

*Karapu aten təhəfrha
(Matta13:1-9; Luka8:4-8)*

1 Yeeso nggərgħən dərha mbeedə tə tsahang fiya ha a mii wuri aam Nggalili. Fiya wumngga

---

* 3:29 3:29 Luka 12:10

thlɛmadghɛn ɓa mulnda hai kaan pa kyagha hu kombuwol hai fiya tsɛtsau a mii kɛkɛshɓang nda.*

² Tsahang dɛ ɛngya kanda ha hangga tɛ karapuya. A hu tsahadghɛn ha ndɛghɛn,

³ “Kama thlɛmarha hai! Tɛ hudarha dɛdɛ ka hɛfrha dɛ.

⁴ Nanɛn aten wash wiiddi, hɛrgħa fɛngya hai aten kwamana, ɓagħa wudɛkkya ɓa dɛmangganda.

⁵ Hɛrgħa fɛngya hɛreng keela hai, ka mbuwana chehweerha sɛ ngga kya nda sɛ kɛkar, kɛsɛr mbɛ chehweedghɛn kudimnggɛn wa.

⁶ Amma tɛkna yanfaara hai, hwara nda dɛ, kɛsɛr kwa wanda thlaara hai wa.

⁷ Fɛngya hɛra nda pathlang ndakhkya hai kya nda sɛ kal wanda farha hai a pathlang ndakhkini wa ko kanda ɛna wee.

⁸ Amma fɛngya hɛra nda hu chehweerha hai na ngga kyanda sɛ ɛna wee nda fɛngya katɛra kumnggit mahan-mahan, fɛngya kɛm kumnggit mikki-mikki har haru-haru.”

⁹ Ndɛghɛn, “Yi na tɛ thlɛmad sɛkrha, sɛkkɛnɛn.”

¹⁰ Sayiddi nanɛn katenggɛn, kumkap sɛri di tɛ fɛngya na a thlɛmadghɛn tsahang mee nda ha aten karapu yini.

¹¹ Ndanggɛn kanda, “Nggɛmang nda kun fa na a sɛn 'ya nun na kutɛryid Faara ahurghɛn, fɛngya a mbɛ tɛ karapu wa mba nda sɛnggɛn wa.

¹² Tɛna nda,

“ ‘Kɛlaarha dɛ, amma mba nda kukwalang hai wa, na nda sɛkkɛn kɛm, amma mba nda sɛnang hai wa.

---

* 4:1 4:1 Luka 5:1-3

Kam kyahar nda ba,
chahang ðimiyid ndan nda kanda ðə! ”*

Pər Yeeso ten karapu ði
(*Matta13:18-23; Luka8:11-15*)

¹³ Tərgħa ndangga Yeeso kanda, “Ashe sənanggun karapu ða hai ya wa, kəkən nun sən fingya karapuya?

¹⁴ Tə həfəddi, labar Faara ni nən a pəra.

¹⁵ Wiiddi hərgħa aten kwamana hai nəghən aten nafiya səkka labardi, amma bagħa Sheetan ba təranggən labar ðadə ahur ndan.

¹⁶ Fingya, na nda kəla wiirha həf nanda a hərəng keela, sək nanda labardi thləghən nda tə hura pəpet.

¹⁷ Amma mbuwana thlar ndan sə, məngwanda ha wa. A hərəm billarha nduwa səsaarha barħa ba kəsər ka labardi mba nda kwas kyaharra hai wa.

¹⁸ Tə kəm na fingya kəla wiirha hərgħa pathlang ndakhkya hai, səkka labardi;

¹⁹ amma kəsər billad kəshirha, tə suna kəna tə nggəm ən kəshirha thluranggən labardi ahur ndan tsauka mbə 'yani na ngga wa.

²⁰ Wiirha hərgħa hu chehweerha hai na ngga, nafiyani səkka labar Faara thləghənda fa tə chikrha katəra kumnggit mahan-mahan, kumnggit mikki-mikki tə haru-haru aten əndi həf nanda.”

Patilla tsətsəba tə təba
(*Luka8:16-18*)

---

* 4:12 4:12 Ishaya6:9-10

21 Ndangga Yeeso kanda, “Wad niifa barha ba tɔ patilla tsɔɓanggɛn tɔ tɔba nduwa dɛfanggɛn kasɛra dɛ wa? Mbɛ nɛm dɛfang nda a mbɛd dɛfɛdghɛn wa?*

22 Mbɛ 'yasɛ na bɔbɛe mbuwa kyarha sɛ wa. Mbɛ 'yasɛ kɛm na nggɛnggɛla mbuwa wa kyarha pɛpal ba wa. *

23 Kala niifa na tɔ thlɛmad sɛkrha sɛkkɛnɛn.”

24 “Kwarama tɔ sɛk pathla nun naarha sɛkrha, tur tasau kɛkɛrdi nun a kɛkɛrra sɛ, ndɛghɛnni na nda a kɛkɛrang kunsɛ kɛm har kal yinun nɛn mu.” *

25 “Kala niifa na tɔ 'ya ha na nda a chighanggɛn, kala niifa kɛm mbuwa wa tɔ 'ya ha, yandi nanɛn tɛghɛn ha kɛm na nda a thlang nda hai.”

Karapu aten wiirha na a tsɛrha

26 Nggɛrgha Yeeso ndaarha, “Na kutɛryid Faara kiya. Niifa washgha wiirha ahu hedghɛn dɛ.

27 Mɛngga ha, kyagha wiidda sɛ, sɛngwa sɛ tɔ katɛradghɛn hai kɛkɛn wa.

28 Tɔ altenggɛn naghɛ a tsɛrha, katɛradghɛn hai tɔ kwaafa, dɛfghɛ hur iiwee nɛn.

29 A hɛrɛmdɛ nakhdɛaarha, nɛn a hwasang sɛ tɔ dɛhwasarha kɛsɛr tsɛ shifiirha hai.”†

Karapu aten wiirha na kɛla wan parsɛna

(Matta13:31-32-34; Luka13:18-19)

30 Nggɛrgha Yeeso ndaarha, “Tɔ ma nɛm sakh kutɛryid Faara, nduwa tɔ tur yanggi karapu nɛm sakhkɛn sɛ?

---

* **4:21 4:21** Matta5:15; Luka11:33   * **4:22 4:22** Matta10:26; Luka12:2   * **4:24 4:24** Matta7:2; Luka6:3   † **4:29 4:29** Djowel 3:13

31 Nəghən kəla wan parsəna na wanggən nggu-chit ahur wiiya na heu nəm həfrha.

32 A həfang dəm hai nən tsərha tsauka dəfrha manggən kal fingya nən na ahu heddi ənagha wudikkya kəndan a wuhwaryighən.”

33 Tə fingya karapuya kəla yandıya hangga thləghangna Yeeso kanda sə, tə fingya na nda mbang səng hai.

34 Mbə 'yasə nən thləghang kanda kula karapu wa. Amma sayiddi nanən tə fatsahayighən nən fəlanggən kanda hai.

*Yanang Yeeso bereu 'yaara
(Matta8:23-27; Luka8:22-25)*

35 A fardı tsəna figrha hai, ndanggən fatsahayighən, “Tama pəm wuri aamda də ya.”

36 Mal fiya nda a samarha, wii nda də təghən ahu kombuwol di nanən sə. Na fingya kombuwalya sə kəm a mbədi mbuwa samadghən.

37 Thliigha bereu 'yaara ba, nagma a pəshang aama ahu kombuwol ndan ba takhka a timnda hai.

38 Yeeso a beena a samad kombuwol di. Thlengga fatsahayighən sə ndang ngganda, “Mala, səngwa takh dəm a mərə wa?”

39 Thliigha Yeeso sə, yananggən bereu di, “Ng-gasu hai! Ishiu!” Isgha bereu di, nggasgha mbərha hai.

40 Tərgha ndanggən fatsahayighən, “Mani tərəm nun? Ai fərəkəkafekkid nun?”

41 Tər ma nda kaan, tsahang mee nda ndan, “Wunniya? Na bəreurha tə kufulla aama fərang mamnggirha!”

5

*Kənanng Yeeso niifa na tə ənkaheerha fa
(Matta8:28-34; Luka8:36-39)*

¹ Yeeso tə fatsahayighən dənda pəm wuri aamda də na a chehweed Nggarasina.

² Tərna Yeeso hai ahu kombuwol di, na niifasə tə ənkaheerha fa, kyaghən ba a mbəd ten kwaya hwathla Yeeso nən fa.

³ Niifdiya nən mənda ahur kwad mərya, mbə niifasə na mbang kənanng hai ko tə wuyiwurra ni wa.

⁴ Kəsər na nda yakh kənanng nda hai nda harghən tə sarghən tə wuyiwurra, amma nən dāhang nda də hwasang nggən dəbəlyina də na a sarghən. Mbə niifasə na kanglang na mbang kəsang hai wa.

⁵ Nda yanfaara tə fədfgrha nən naarha aten kwaya, tə ten ferya, nagma ahuhwaarha tə thleng nda fadghən də tə ferya.

⁶ Nanən Yeeso də inggun, dagma də bəra hai a mbedghən.

⁷ Təranggən uradghən sə kaan huhwagha ndəghən, “Mana midwa tə nggi, Yeeso, Wan Faara Amshi? Hwanni sa hu thləm Faara a səsenna wa!”

⁸ Thlək nən ndən kee kəsər ndangga Yeeso, “Kyosə a fad niifdiya, sa ənkaheerha!”

⁹ Tərgħa tsahangga Yeeso mee, “Thləmwani kən?”

Ndəghən, “Hangga, kəsər nan hangga.”

¹⁰ Nagma a hwan Yeeso a rəkdə kanda ma mbədi wa.

¹¹ Na chibəd kələngarya sə a mbədi a lafrha tsau tə sar wumnda fa.

¹² Hwangga ənkaheeyini Yeeso, “Malang kan dan thləmad kələngaryina də ya, kyan hur ndan hai.”

¹³ Nggəmənggən kanda fa, kya nda sə a fad niifdi da nda kyarha ahur kələngaryina hai. Chibəd kələngaryini səl nda haru kumnggit səri, da nda hu wuri aamda də mərə nda də.

¹⁴ Fa laf kələngaryini dan ndani wupəri də tə fingya talya da nda pər əndi katəragha hai. Dagha fiya ba, ba nda na əndi katəragha hai.

¹⁵ Bana nda thləmad Yeeso ba, na niifda nda na tə ənkaheeyina fa, tsau hai, kaldə lukrha fa ngga ba hutənggən ba, tər ma nda.

¹⁶ Nafini na a mbədi nagma əndi katəragha hai, pəranggən nda kanda əndi katəragha hai tə niifdi na tə ənkahedda fa tə kələngaryini kəm.

¹⁷ Tərgha nafini hwan Yeeso nda a malənggən chehweed ndan.

¹⁸ Na Yeeso a kyarha hu kombuwol hai, niifdi na tə ənkahedda fa hwan Yeeso nən a dəgha də a samadghən.

¹⁹ Nggəməngwa Yeeso fa wa, amma ndənggən, “Duwa wuredə da wal nafiwa, pərang əndana kanda ənona Chinəm tə hadonən fa.”

²⁰ Tərgha niifdi wiigha wuredə dəgha naarha pər əngya ənangna Yeeso a talya kum. Fiya na heu na nda a na ənwulteena,

Nggərang Yeeso yibrha wutararha kəfa tə kənanng nda nuneefa na faara a bang fa (Matta9:18-26; Luka8:40-56)

²¹ Nggərna Yeeso dərha pəm wuri aamda də tə kombuwol, wumngga fiya thləmadghən ba hangga ndəghən bəldə a mii wuri aamdi.

22 Tərgha tal ahur mamngya Kən hwan Faara sə na nda aarha Yayirus, ba də mbəda ba. Nanən Yeeso bərgħa hai tə wadēdghən,

23 hwanggənən, “Wutarad na a mərə. Niya hwan sa boba ba dəfang haara teena tənən kənda wal yibrha nən.”

24 Dəgha Yeeso də a samadghən. Fiya hangga mbuwa samadghən də tə kəm na nda a ‘yabang mbərha fa.

25 Na nuneefa sə a mbədi na faara a bang nda fa hai hurarha kumkap səri.

26 Səsədə kaan ahar fa fər dəfya hangga tə kəm bəlang də ən huharghən də, a meghedghən ‘ya kamngga a kəngga amma kəl chikrha.

27 Səknən labar Yeeso, bəgha ba tə man samadghən ahur fiya tsuwar kootodghənən fa,

28 kəsər numadə, “A tsuwardi kootodghən fa kee, niya wal kənda.”

29 A mbədi tsu kee ishgha fardi na a bang nda fa hai, təkkənən fa a fadghən waldə kənda ahu səsadghən.

30 Tsu sənangga Yeeso hai na səsəmnda sə kyagha də a fadghən. Kyahargha hai ahur fiya tsakhmee nən, “Wunni tsuwargha kootodna fa?”

31 Nggəmangga fatsahayighən, “Nanna fiya a ‘yabo mbərha fa, nana a tsakhmee, ‘Wun tsuwargha nggi fa?’ ”

32 Amma naghə Yeeso a kəlarha də tə wunni ənaghə kee.

33 Tərgħa nudī, sənnən ‘ya katəragħa hai təghən, bəgha ba bərgħa hai a mbedghən, naghə fadghən a rəbrha fa ka tərəmnda, pərang kəkafek nən ‘ya katəragħa hai heu.

³⁴ Ndangga Yeeso nudi, “Waana, ferkəkafekkid wa kənofə. Duwadə hu dədemnggirha yibna hu səsadwa.”

³⁵ Yeeso baldə a ndikrha fa kee, bagha fingya ba a minda ki Yayirus, ndaa nda, “Mər wutarad wa, kama nun nggər kətəlang tə maləməndəda fa?”

³⁶ Dəfwa Yeeso teena tə path nafini wa, ndanggən mamnda tə Kən Faara na ngguchit, “A tərəmna wa, furu kəkafek kee.”

³⁷ Malangwa fiya mbu samadghən nda wa, kəl Mbiturus, Yakubu tə Yahaya wanman Yakubu.

³⁸ Bana nda minda ki mamnda Kən Faara ba na ngguchit, kəlagha Yeeso fiya a tsə teena na nda a tərha tə huhwaarha kaan.

³⁹ Kyanən sa hai ndanggən kanda, “Kama nda nun a tsə teena tə huhwaarha kaan kee? Mərwa wandi wa amma nəghən a shiirha.”

⁴⁰ Amma masangganda.

A kwasamaddi kyang nən fiya kəsha hai, təranggən nda chin wandi tə man tə fa tsa-hayighən na a thləmadghən, kyagha hu kənda də na wanda sə.

⁴¹ Kəs harghənən ndanggən, “Talita kumi,” ndəna “Sa wutararha, thliusə!”

⁴² Thliigha wanda sə wiigha hai. Huradghən kumkap səri. Katərana əndə hai ya kanda heu əna ənwulteena nda.

⁴³ Kəs thləman ndan nən a sək niifa əndiya wa, ndanggən kanda a fərang ənnarhami nda ənagha mii.

6

*Karnda Yeeso a Nadzarat
(Matta13:53-58; Luka4:16-30)*

¹ Malna Yeeso mbædi, dægha hu talghæn dæ tæ fatsahayighæn a samadghæn.

² Bana far yibrha ba yi Yahudaya, katæranggæn tsaharhaha ahu Kæn Faara na ngguchit, Fiya hangga sækka ndæn æna ænwulteena na nda, na nda a ndaarha, “Walgha niifdi ænggini a yanggi ya? Tur yanggi sænda ni walnæn, næn naarha æna ænwulteengya kiya?”

³ “Ndeye, mbæ kafinta dani ya wa? Mbæ wan Mairamu ni wanmangya Yakubu, tæ Yisufu, tæ Yahuda tæ Siman wa? Wanmanggighæn nishya mbæ kulu kæm tæ kanda ya wa?” Sæbgha hur ndan dæ tæghæn.

⁴ Ndangga Yeeso kanda, “Kæl ahur talghæn, a pathlang hurfayighæn tæ hur mindæghæn ndæn mbuwana annabi wal mamnggirha.” *

⁵ Ænawa Yeeso ænwulteena a mbædi wa, kæl haara dæfang næn fingya haaya fa, kænanggæn kanda.

⁶ Færang dæ ænwulteena, ka yamid færkækafekkid ndan.

*Thlæn Yeeso kumkap særi di
(Matta10:5-15; Luka9:1-6)*

Tærgha Yeeso nagha a wiirha hai tala-tala a tsahang fiya ha;

⁷ Aah kumkap særi da næn thlæmadghæn ba, thlæn kanda næn særi-særi færang sæsæmnda næn kanda aten ænkaheeya.

⁸ Ndanggæn kanda, “A turdun 'ya ahu widdi ya wa kæl sæsaala kee. A kæsfun mburodi ha, ko yawarha, ko wudæbæla ahu panjakwayinun wa.

---

* **6:4 6:4** Yahaya4:44

9 Paama pakhma amma ma Kəsfun lukrha ha səri wa.

10 Kala minda 'wanun kyarha sahai tsawama sə kəl fardı mal nun talđı.

11 Kala mbərha thləwa nanda kun fa, nduwa kəm kangwanda thləmarha kun fa wa, a nađun a mal talđı tinid talđı na a sarnun pamandə ka a tsauka ən sakhrha aten ndan*†.

12 Kya nda kəshaadə da nda pər labar Faara a fiya a malangganda dimiyid ndan.

13 Kyangganda ənkaheeya sə hangga a tə irang fədeerha fiya fa mbuwa wa kəkanglang kənannganda kanda." *

Mərra Yahaya tə Mbaptisma

(Matta14:1-12; Luka9:7-9)

14 Səkna Hirdus labarđı ya, kəsər thləm Yeeso dəda də inggun. Fingya a ndaarha, "Yahaya tə Mbaptisma ni thliigha sə hu mərra, ndəghənni nanən tə səsəmda fa yi əna ənwuteengya."

15 Fingya a ndaarha, "Annabi Ilya ni."

Ndagha fingya kəm, "Annabi ni, kəla tal ahur annabiya na kaar."‡

16 Amma səkna Hirdus labarđıya, ndəghən, "Yahaya, niifđı kyathlangni tenggən də, thliida sə hu mərra!"

17 Kəsər Hirdus fərdə ngyakhrha a kəsangganda Yahaya, muwanggən hu porsəna də. Ənanən kee kəsər ka Herodiya, nu wanman Filibus, kahang nən.

* **6:11 6:11** Luka 10:4-11 † **6:11 6:11** Tar Fathləngya 13:51

* **6:13 6:13** Yakubu5:14 ‡ **6:15 6:15** Matta 16:14; Markus 8:28; Luka 9:19

18 Kəsər Yahaya nən naarha ndang nda Hirdus, “Kamngwa a kahangga nu wanmuwa wa.”§

19 Herodiya səb hurghən də tə Yahaya, na midghənsə a bəlanggən amma mbə mbang wa.

20 Kəsər Hirdus nəghən a tərəm Yahaya, nən naarha lafghən mbə midghənsə a walgha 'ya ndən wa, kəsər Yahaya ka niifa ni tə pedənda ni. A sək Hirdus fad Yahaya nən billaghən fa kaan, ko nanən kee nən naarha kang thləmarha fa.

21 A kwasamadghən wal kwamana nən, a fardfi ənana Hirdus wutsəfayid ləghəttə ben nggəttəghən hai, aah nən mamnggighən bə tə mamngya sod-jaya tə fingya mamngya na hu chehhweed Ng-galili.

22 Tərgha wutarad Hirdus kyagha bə rəpgha, mbənanggən Hirdus tə ronggighən nana nda a həb ənnarhami.

Ndangga kutərđi wutaraddi, “Tsahe 'ya na midwa, niya furokən.”

23 Nggəmda fa har tə aah thləm Faara, “Kala 'ya tsakhna niya furokən ko mberra chehweedna ni!”

24 Dəgha thləmad man də, ndanggən, “Mani tsahang nda?”

Ndangga man, “Ten Yahaya tə Mbaptisma.”

25 A mbəđi kee thliigha kəkər a thləma kutəra da də ndanggən, “Na minnasə nanənya ten Yahaya tə Mbaptisma ahu pəlee.”

26 Tərgha mərgha fad kutərđa hai, amma ka dəf miighən ənanən a mbed ronggighən, nggəmnngwa fa a hwasanggən wa.

---

§ 6:18 6:18 Luka 3:19-20

27 Tərgħa thlən sodja nən dəgha barha ba tē ten Yahaya. Dəgha kən porsəna də kyathlanggən ten Yahaya hai;

28 bagħa ba tē ten Yahaya ahu pəlee fəranggənən wutaradda də, wutaraddi kəm fəranggənən man də.

29 Səkna fatsahaya Yahaya əndi katəragħa hai, ba nda ba tərang ngganda merreghən hai pang-ganda.

*Həbang Yeeso nafiya haru kumnggit tuf
(Matta14:13-21; Luka9:10-17; Yahaya6:1-14)*

30 Fathləngya Yeeso wuma nda thləmadghən ba, pərang ənggina nda heu ənana nda tē tsahan ndan ha.

31 Tərgħa, kəsər ka nana fiya hangga na a barha ba tē fiŋya a wiirha wal wa Yeeso tē fa tsahayighən kwaman əna 'ya mii wa. Ndanggən kanda, "Taama a mbərha də mbuwana fiyasə kəm katen nəm dūn yibrha."

32 Təraa nda hu Kombuwol hai katendan dənda mbərha də mbuwana fiya sə.

33 Amma fiya hangga nagħa kanda a wiirha, kukwalangganda kanda hai də nda də tē saara tē hur talya heu 'waa nda mbəda də ma kanda.

34 Tərna Yeeso hai na fiya nən hangga hadangganda fa, kəsər na nda kəla chaukhraya kula tē lafrha. Katəranggən tsahang əngya kanda ha hangga.*

---

* **6:34 6:34** Deleewar Kirassa 27:17; 1 Kutərya 22:17; 2 Labarya 18:16; Izikiyel 34:5; Matta 9:36

³⁵ Tsəna figrha hai, baġha fatsahayighən thləmadġhən ba, ndang ngganda, “Kaheerha ni mbədiya kulo mbiya tsə figrha hai.

³⁶ Kalu fiya hai təna nda dərha ahu heeya də tə talya na tsau a mbədiya da nda kada ənnarhami tafan ndan.”

³⁷ Amma ndangga Yeeso kanda, “Kun tafan nun fəraman ‘ya kanda ənna ndami lee.” Ndang ngganda, “Wudəbəla na ahar nan nən səl wudəbel rapathlaarha na nda teng niifa yi ndəree wuvada! Dan heng mburodi kanda ba təġhən fərangġənan kanda əna nda mii wa?”

³⁸ Tsahangga Yeeso mee kanda, “Mburodi kurmi ni ahar nun? A kəla man ba.”

Wuda nda ba ndang ngganda, “Mburodi tuf tə təna səri.”

³⁹ Tərgħa ndangga Yeeso fiya a wumangganda tendang tsawa nda hai aten hwalirha.

⁴⁰ Tərgħa wumangganda tendan tsawa nda hai fingingya kumggit tuf-tuf, fingingya haru-haru.

⁴¹ Tərangġən mburodi da sə tuf tə təndi səri, kəlagħa talara sə, usa Faara nən a kyangġən mburodi da hai. Fərangġənən fatsahayighən ndəġhang nggənda fiya. Nggərgħən ndəġhang tən da hai kowunni waldə.

⁴² Əna nda mii heu nggaala nda.

⁴³ Wumangga fatsahayighən katəpġhən kutasya kumkap səri heu tə təndi.

⁴⁴ Hang nda həshya ənagħa mburodi da mii haru kumggit tuf ni.

*Yeeso wiidə aten aama
(Matta14:22-33; Yahaya6:16-21)*

45 Tsu a kwasamad əndiya, ndangga Yeeso fatsahayighən kya nda ahu kombuwol hai 'waa nda mbeedə təđangganda wuri aamdī teena a Mbatseda de, ndəghənggi kəm kal fiya nən hai.

46 A kwasamaddi kal nən fiya hai tərgha wumnda sə ka dəgha hwan Faara.

47 Tsəna figrha hai, kombuwoldi a mađufu wuri aamdī, ndəghən katənggən aten chehweerha.

48 Kəlagha Yeeso hai fatsahayighən ahu billaarha kaan, kəsər bəreurha a tsang hura kanda fa ahar tsar, dəgha thləmad ndan də, naghə a wiirha aten wuri aamdī. Tsəgha kəla nən a mbərang kanda hai.

49 Amma nana ndan a wiirha aten wuri aamdī. Huhwaa nda ka hərəenga, tamngganda ndaarha mənda-mənda ni. Huhwaa nda,

50 kəsər kanda heu nandan tər ma nda. Inənggən mighən hai kəkər ndənggən kanda, "Kərsaama, nggini. A tərəmdun wa."

51 Tərgha kyagha ahur kombuwol də hai tə kanda, nggasgha bəreu də hai. Kəsgħa ənwulteena kanda,

52 kəsər balgha nda kula sənang ənwulteena də hai ənana Yeeso aten mburodi di, kəsər ka kakrakkīt tendan.

53 Təđang nanda wuri aamdī teena, səla nda Djanisərat də, kənəngganda kombuwol ndan hai.

54 Kyana nda sə ahur kombuwol di, kukwalangga fiya Yeeso hai.

55 Da nda hai ahu chehweddi kahad na nda a bərha bə tə haaya ahu dənggəlyə kala mbərha səknanda na Yeeso sə.

56 Kala mbərha dəna Yeeso sa də, hu talya tə wupəri tə kaheeya na nda hunang haaya

hai hu kasu hwanggənda a tsuwar pəpəshaphra kabadghən nda fa. Kala niifa tsuwargha ndən fa wal də kənda.

7

Tsahad Yeeso ha aten pəpedyid hura (Matta15:1-9)

¹ Farda sə bagha fingya Farisaya tə famaləmgya ngyakhrha a Urshalima ba, wuma nda thləmad Yeeso ba.

² Kəla nda hai fingya fatsahaya Yeeso kanda a həb ənnarhami haryi ndan tə “Paarha”, ndəna haryi ndan kula tsabrha də.

³ Kəsər Farisaya tə Yahudaya mba nda həb ənnarhami kanda kula tsabang har ndan də wa, kəs nda əntin shingya ha.

⁴ Nəghən kee kəm mba nda kii ‘ya hiina nda ba ahu kasu wa kəl tsabang na nda haryi ndan də ‘wan. Na əntingya sə kəm hangga na nda lafrha, kəla tsab dengya tə bəəya tə tasaukya tə baleeya tə ənfuya.

⁵ Tərgha Farisayini tə famaləmgya ngyakhrha tsahang mee nda Yeeso, “Kama mbuwana fatsahayiwa takkwa əntin shingginəm, na nda a əna ‘ya mii tə har paaya?”

⁶ Nggəmanngga Yeeso kanda, Kun fa thlərbuya! A ten nun ni thləkna annabi Ishaya pathdiya, kəla nanən chichireethlee hai tə ndaarha,

“‘Nafiniya, ahu mii ndan ni kee na nda fəre mamnggirha,

amma hur yi ndan nəghən inggun ma nggi;

⁷ ka ni kee na nda a tərēe shilee teena,

kəsər dəfangganda tsahad əntina a mbee,

ma 'ya ndana Faara.' ”*

⁸ “Malanggun 'ya ndana Faara kəs əntina nun ha ənana chichiya nun.”

⁹ Ndanggən kanda, “Kar ngyakhrha Faara nun fa ka a laf ngyakhrha əntin chingginun nun!

¹⁰ Kəsər ndagha Musa, ‘Fərang mamnggirha nda muwa tə tsu,’ tə kəm, ‘Kala niifa 'yargha chin nduwa man na nda bəlang nda.’

¹¹ Amma nduwun, a ndang niifa chin nduwa man, ‘Ya niya kya dāng nda kunsə, 'wadi teena dəfangdi ndən Faara də,’

¹² tərgha mbun malang niifdiya dānggən chin sə nduwa man wa.

¹³ Tsawanggun labar Faara mbə 'ya ni na ngga wa, ka əntin ngginun. Nun naarha əna əngya kee hangga.”

'Ya na tsawang nda niifa tə dimiyirha fa a mbed Faara

(Matta15:10-20)

¹⁴ Fiya wumngga hai nggərgəha Yeeso aah kanda thləmadghən bə, ndanggən kanda, “Keema thləmarha fa kun heu, a sən əndanun ya.

¹⁵ 'Ya na a kəshi kyagha hur niifa də mbə ndəna tsawang tə paarha wa, amma kəl 'ya na a kyarha sə ahurghən ndəna tsawang nda tə paarha fa.

¹⁶ Yi na tə thləmad səkrha səkkənən.”

¹⁷ A kwasamaddi malna Yeeso fiya kyanən hur minda hai, fatsahayighən tsahang mee nda ha aten karapu di ya.

---

* **7:7 7:7** Ishaya29:13

18 Tsahangga Yeeso mee kanda, “Sənanngun hai wa? Mbun a naghən wa 'ya kyagha hur niifa də a kəshi mbə ndəna tsawang nda tə paarha fa wa?

19 Kəsər kyawa ahurghən hai wa amma ahu mbəbələməndəghən də, nggərghən kyarha sə a fadghən.” (Thlək nən pathdiya a kyad ndaarha nən ənnarhami heu na nda ngga.)

20 Dəgha mbeedə tə ndaarha, “‘Ya na a kyarha ba ahur niifa ndəna tsawang nda tə ‘paarha fa’.

21 Kəsər ahur niifa sə, ndəna numad ən mbəlfeyya kyarha ba, susuwayirha, ngaara, bəl farha, kulafayirha,

22 kwit hura, mbəlfeyra, nggabarha, suna, sərəkirha, səb thləma, nggəm alteena, tə yamid huteena.

23 Ən mbəlfeyini na heu ya na nda kyarha sə ahur niifa; nən tsawang niifa ‘dimirha.’ ”

24 Tərgha Yeeso mal Nggalili nən dəgha hu chehweed Taya də tə Sidon. Kyagha hur minda hai mbə midghən sə a səngga fiya sə wa, amma mbə mbang bəbeng badghən ba wa.

25 A mbədi kee, nuneefa sə na wutaradghən tə ənkaheerha fa, səknən labar Yeeso bagha ba bərgha hai a mbedghən.

26 Nudi tə Helenarha ni, nggətgha ndan a Fənikiya a chehweed Suriya. Hwan Yeeso nən a kyanggən ənkaheedda sə a fad wutaradghən.

27 Ndangga Yeeso, “Malang wundakhnaya 'wan nggaala nda, kamngwa təranggəm ənnadmīd wundakhnaya fəranggənəm wudaya wa.”

28 Ndangga nudi Yeeso, “nəghən kee, Chinəm, amma na wudaya əna fəfəsərra ənnarhami na a həra hai ahar wundakhnaya.”

29 Ndangga Yeeso, “Kəsər ka labardi kyawa nggəreena sə ya, wiu fayiwa, ənkaheeddi kyada sə a fad wutarad wa.”

30 Dəgha nudi wure də dəgha wal wutaraddi keeghən kath hu sərə, dəkda hai tə ənkaheeddi.

Kənanng Yeeso Niifa na tebeng tə tip

31 Tərgha malgha Yeeso chehweed Taya kyagha tə chehweed Sidon tə chehweerha na tə Talya Kum dəgha wuri aam Nggalili də.

32 Na nafiya sə bəgha bə tə niifa a Yeeso na tebeng tə kəm mbə mbang kaala sə wa. Hwanggənda a dəfang haara nən teena.

33 Dəgha Yeeso tə tebeng di man patu də ma fiya, panggən wan haryighən ahu thləmadghən də. Chakh yakhrha nən hai, tsuwar sheneu niifda nən.

34 Kəlagha Yeeso talara sə yibgha fa kaan ndanggən, “Ifata!” Ndəna “Inudə!”

35 Tərgha ingga thləmad niifda də, kwasgha sheneukən hai naghə a ndikrha fa ngga.

36 Ndangga Yeeso kanda a pərang ndan niifa wa. Amma ndəghən aten yanang kanda, kanda aten pərgən də.

37 Kəsgha ənwulteena fiya kaan na nda a ndaarha, “Ənadə əngya heu ngga, kənanngən tebengya tə fingya mbuwa mbang kalasə.”

8

Yeeso həbang fiya haru kumnggitghən fada (Matta15:32-39)

1 Na farda sə nggərgəgha fiya wumnda thləmad Yeeso bə, nanən mbə ənnarhami sə ahar ndan

wa, aagha Yeeso fatsahayighən thləmadghən ba ndanggən kanda,

² “Na nafini a hadee fa ya. Beena mahan kanda a thləmanna, takhkwa 'ya ahar ndan a əna nda mii wa.

³ A kal di kanda hai wii nda wureedə a miirha, dəna nda fəla hai a kwamana. Kəsər bagha fingya ba a mbərha ba inggun.”

⁴ Ndangga fatsahayighən, “Amma dənəm wal ənnarhami ba a yanggi a kaheddiya na tsəghang kanda?”

⁵ Tsahangga Yeeso mee kanda, “Mburodi kurmi ahar nun?”

Ndang ngganda, “Məd.”

⁶ Ndanggən fiya a tsawa nda hweede hai. Haranggən mburodida sə məd, hwan parka Faara nən, kyanggən hai fəranggənən fatsahayighən də a ndəghang nggənda fiya də, əna nda kee.

⁷ Təna sə ahar ndan ngguchit kəm, hwan parka Faara nən atenggən, ndanggən fatsahayighən a ndəghangganda də.

⁸ Ənagha fiya mii nggaala nda. Akwasamadghən wumangga fatsahayighən kwasamadghən kutasya məd.

⁹ Həshya ənanda haru kumnggitghən fada. Kal nən kanda hai,

¹⁰ kyagha ahur kombuwol hai tə fatsahayighən dəgha a chehweed Dalmanuta də.

¹¹ Bagha Farisaya ba katərang ngganda tsahang mee Yeeso ha. Ka a kəkərangganda, tsahang mee nda ha a kyad ənsakhrha nən a talara hai.*

---

* **8:11 8:11** Matta 12:38; Luka 11:16

12 Yibgha fa ndəghən, “Mani na nafiya kəshiid weeriya a kada ənsakhrha yi wulteena? Niya pərang kəkafek kun, mbə ənsakhrha sə nanda a kyatta wa.”†

13 Tərgha mal kanda nən, wudgha ahur kombuwol hai tədagha man patu də.

Mehen Farisaya tə yi Hirdus
(Matta16:5-12)

14 Fatsahaya Yeeso mbəđang də kanda bawa nda ba tə mburodi wa, kəl tal ni kee ahur kombuwol di.

15 Kəsgha Yeeso thləmandan ndəghən, “Kwarama tə mehen Farisaya tə yi Hirdus.”‡

16 Tsə labara nda atenggən a pathlang ndan, ndanda, “Kəsər mbuwana mburodi sə ahar nəm.”

17 Yeeso sənang də numan ndan hai ndanggən kanda, “Kama nun tsə labara tə ndaarha mbə mburodi sə ahar nun wa?

18 Kun tə yirha mbun a naghən wa, tə thləman nun sə mbun a səkkən wa? Bal wun kula sənang hai wa?§

19 Kyang ni mburodi da hai tuf a fiya haru kumnggitghən tuf, Kutasya kurmi wumang nun kwasamadghən?”

Ndang ngganda, “Kum kap səri.”

20 Ndangga Yeeso kanda, “Kyang ni mburodi da hai məd a fiya haru kumnggitghən fada, kutasa kurmi wumang nun katəpghən?”

Ndang ngganda, “Məd.”

21 Ndanggən kanda, “Sənanggun hai wa?”

† 8:12 8:12 Matta 12:39; Luka 11:29   ‡ 8:15 8:15 Luka 12:1

§ 8:18 8:18 Irmiya 5:21; Izikiyel 12:2; Markus 4:12

Kənanɔg Yeeso kwamarha a Mbatsaida

22 Ba nda Mbatsaida ba, baɔgha nafiya ba tɔ kwamarha hwan Yeeso nda a tsuwarghənən fa.

23 Kəs har kwamadda nən kya nda sə ma hur talɔɔi dənɔɔa kəsər talɔɔa dɔ. Chakh nən yakhrha a yid niifɔɔa dɔ dɔfang haara nən fa, tsahangga Yeeso mee, “Na ‘ya sə nana wa?”

24 Kəlagha sə ndəghən, “Nggi a na fiya, na nda kəla dɔfya a wiirha hai.”

25 Nggərgħa Yeeso dɔfang harghən a yid niifɔɔa dɔ. Tərgħa ingga yidghən dɔ, nggərgħa yidghən ba, naghā a kəlarha dɔ ngga.

26 Wudangga Yeeso wureedə, ndanggən, “A nanna a wutta wureedə a kyanna hur talɔɔa hai ya wa.”

*Mbiturus fərdə kəkafek Yeeso ndana Kərəsti
(Matta16:13-20; Luka9:18-21)*

27 Yeeso tɔ fatsahayighən dənɔɔa hu talya dɔ a Kaisariya Filibi. Nana nda a wiirha hu kwamana tsahangga Yeeso mee fatsahayighən, “Na fiya a ndaarha wunni nggi?”

28 Nɔɔang ngganda, “Fingya a ndaarha Yahaya tɔ Mbaptisəma, fingya a ndaarha Ilya ni, fingya a ndaarha kəm, nəghən tal ahur annabiya.”

29 Nɔɔangga Yeeso kanda, “Amma kun wu, nuwun a ndaarha wunni nggi?”

Nɔɔangga Mbiturus, “Sani Kərəsti.”*

30 Kəsgha Yeeso thləmandan a pərang ndan niifa tɔ wunni ndəghən wa.

---

* 8:29 8:29 Yahaya 6:68-69

Thlæk Yeeso kwaman mærræghən
(Matta16:21-28; Luka9:22-27)

³¹ Katæranggən tsahang kanda ha tæ ndaarha Wan niifa tətani a səsaağa aten ængya hangga, na shingya, tæ mamnda firistaya, tæ famalæmngya ngyakhrha a karghən fa, nanda a bælång nda akwasamad beena mahan nən a nggær thliirha sæ.

³² Thlækkən pathdiya a pəpal.

Dægha Mbiturus tæghən man patu dæ ndanggən mæmөлwa nagha a thlæk 'ya kiya wa.

³³ Amma kyahargha Yeeso hai kælånggən fingya fatsahayighən dæ yanaggən Mbiturus, ndæghən, “Nduwu hai tæ nggi sa Sheetan, mba a kælång ængya na mid Faara wa, amma ængya kee na mid fiya.”

³⁴ Tærgħa aah fiya nən thlæmadghən ba heu tæ fatsahayighən ndanggən kanda, “Ana mid niifa sæ mbu samanna nən malånggən nggæm altenggən tæranggən kadidghən sæ, mbu samadna nən.†

³⁵ Ana mid niifa sæ dæf yibædghən dæ nən kædeng nda. Amma kala niifa færgħa yibædghən ka nggi tæ yi labardi na mbænggən ya dæfang nən dæ.‡

³⁶ Ma chighang nən niifa a waldæ æn kæshiirha heu kædenggən yibædghən?

³⁷ Nduwa kæm mana niifa færa a meghed yibædghən?

³⁸ A shidangwa niifa tæ labarna ahu kæshiid kulafayirha tæ dimiyirha wa, Nggi, na Wan Niifa, mbæ shidæerha ka ndæghən wa a badæ hu mamnggit Chin ba tæ yi fathlångya Faara tæ pedænda.”

---

† **8:34 8:34** Matta 10:38; Luka 14:27   ‡ **8:35 8:35** Matta 10:39; Luka 17:33; Yahaya 12:25

9

¹ Tərgha ndanggən kanda, “Niya pərang kəkafek kun, na fingya sə kəkət a mbədiya nanənya mba nda a taarang mərə fa wa na nda a naa Kutəryid Faara bayi tə səsəmnda mamnggitghən.”

Kyaharra fad Yeeso hai

(Matta17:1-13; Luka9:28-36)

² Akwasamad beena mikki tərangga Yeeso Mbiturus tə Yakubu tə Yahaya təraa nda wumnda sə, kanda katendan. A mbədi kyahargha fadghən hai a mbed ndan.

³ Lukkighən kyakhra nda hai pəpet, pəpəttəghən kaldə mbərha mu hu kəshiddiya.

⁴ Tərgha kyagha nda Ilya ba tə Musa katərang ngganda ndikrha hai tə Yeeso.

⁵ Ndangga Mbiturus Yeeso, “Mala, nəghən ngga nanəm a mbədiya, ngwa əna chama nan mahan-tal yiwa, tal yi Musa tə kəm tal yi Ilya.”

⁶ Səngwa 'ya nən a thləkrha, kəsər kanda heu tərəmnda kaan.

⁷ Tərgha bagha hashbe ba nggəlanggən kanda, sək urarha nda hai ahur hashbidi tə ndaarha, “Waana niya, nggəmni. Kaman thləmarha fa!”*

⁸ Kula səndəndan sə, kəla nda hai ko niifa bal, kəl Yeeso katənggən.

⁹ Na nanda a təraa hai a wumndədi, kəsgha Yeeso thləmandan a pərang ndan niifa 'ya na nanda wa kəl ma thlid Wan Niifa sə ahu mərta.

¹⁰ Nanən kee kəsghənda ha ahur ndan, na nda a ndang nda ndan təmāni “Thliirha sə hu mərta.”

---

* 9:7 9:7 2 Mbiturus 1:17-18

11 Tsahang mee nda ha, “Mani na famaləmngya ngyakhrha ndaarha tətə Ilya ni a ‘wa baarha ba?”†

12 Ndangga Yeeso kanda, “Kəkafekni, Ilya ni a ‘wa barha ba, ka bagha tangsang əngya də heu. Kama nda chireethleng nanda hai Wan Niifa tətani a səsaağa tə kəm karghənda fa?

13 Amma niya ndang nda kun, ba Ilya ba, ənang əngya nda fa tərna mindan, kəla nanən chichirethlee hai atenggən.”‡

*Kənanğ Yeeso Wundəlaarha na tə ənkaheerha fa
(Matta17:14-21; Luka9:37-43a)*

14 Tərnanda hai, ba nda wal fingya fatsahaya, kəla nda hai wum fiya thləmandan ba tə famaləmngya ngyakhrha kanda a ngaala tə kanda.

15 Hərəmna fiya na Yeeso, tək mbənda nda fa daa nda də da nda ndang'ya.

16 Tsahangga Yeeso mee fatsahayighən, “Mani nun a ngaalang teena tə kanda?”

17 Ndagha niifa ahur fiya ba, “Mala, boni waana ba, nəghən tə ənkaheerha fa har 'yadang də ndikrha fa.

18 A thliida ba, nən muwang hweeda hai. Nagha miighən a hufrrha fa, nagha a kət miighən hwargha fadghən də. Kalangdi fatsahayiwa sə, amma mbang ngwanda wa.”

19 Ndangga Yeeso, “Kun wangya kəshiid weeriya fa yamid fərkəkafekkya, pa kwandə ni tsaurha tə kun? Pa kwandə ni naarha tə kun? Bee wanda ba.”

---

† 9:11 9:11 Malachi 4:5; Matta 11:14 ‡ 9:13 9:13 Matta 17:13

20 Dang wandɔ nda dɔ. Nana ɛnkaheeddi Yeeso, muwanggɛn wundɔladdi a hweedɔ hai nagma fadghɛn a rɛprha fa tɛ miighɛn a hufrha hai.

21 Tsahangga Yeeso mee chin wundɔladdi, “Beena kurmi ndɔghɛn tɔghɛn kiya?”

Ndagha chin wandi, “Ka ndɔghɛn ngguchit.

22 Na ɛnkaheeddi naarha muwang hu waarha hai tɛ aama ka a bɔlanggɛn. Amma a nanna a mbangnda a hadowan fa dang kansɛ.”

23 Ndagha Yeeso, “‘A nanna a mbangnda’? ‘Ya na heu nɔghɛn pɛpa a fad niifa fɛrgha kɛkafek.”

24 Kɛkar ndagha chin wandi, “Fɛrdi kɛkafek, amma deesɛ tɛna fɛrkɛkafekkid na chikrha!”

25 Kɛlana Yeeso hai fiya a daarha ka kɛlarha ba, yananggɛn ɛnkaheeddi, ndanggɛn, “Sɛsɛn tebeng tɛ tip, ndoyi kyosɛ a fad wandiya a Nggɛrna kyarha fadghɛn hai balwa!”

26 Tɛrgha ɛnkaheeddi huhwaagha nagma wandi a tsɛ'ya fa kaan a kyagha sɛ. Tsauka wandi kɛla mɛrra, kowunni a ndaarha, “Mɛrdɛ.”

27 Amma kɛsgha Yeeso harghɛn sɛ, thliigha sɛ kɛt.

28 A kwasamaddi kyana Yeeso wure hai, tsahangga fatsahayighɛn mee bɔbee, “Mani mbangwa nan kyang ɛnkaheedda sɛ?”

29 Ndangga Yeeso kanda, “Tur yandiya kɛl tɛ hwan Faara ndɛnɛn kyarha sɛ.”

*Nggɛr Yeeso ndikrha aten mɛrragħan
(Matta17:22-23; Luka9:43b-45)*

30 Yeeso tɛ fatsahayighɛn malangganda mbɛdi kya nda tɛ Nggalili. Mbɛ midghɛn sɛ a sɛngga fiya mbɛdi nanɛn sɛ wa,

31 kəsər nəghən a tsahang fatsahayighən ha tə ndaarha, “Wan Niifa na nda a fərghən ahar nafiya hai. Na nda a bəlang nda. A kwasamad beena mahan nən a nggər thliirha sə.”

32 Amma sənangwanda tsahadda ha keeghən ya wa, kanda kəm a tərəm tsahang mee.

Wunni Manggən?

(Matta18:1-5; Luka9:46-48)

33 Ba nda Kafarnahum ba, nana nda ahur minda, tsahangga Yeeso mee kanda, “Mani nun a ngaalang teena a kwamana?”

34 Amma nggasa nda hai tətıp kəsər a kwamana na nda a ngaala aten wunni manggən. §

35 Tsauka Yeeso hai, aah kumkap səri danən ba, ndanggən kanda, “Kala niifa na midghən sə a tsauka a mbee, tətani tsauka a samaarha heu tə mafad kowunni.”*

36 “Təranggən wundakhnee ba ishanggən a madufun ndan. Kəs harghənən ndanggən kanda,

37 Kala niifa thləgha wundakhnee fa ngguchit kəla yandiya ahu thləmna thlənən nggi fa, tə kəm kala niifa thləgha nggi fa thlənən Pəpa fa thləngga nggi ba.”†

Kala niifa mbuwa tsan kəm yinəm ni

(Luka9:49-50)

38 Ndangga Yahaya Yeeso, “Mala, na dan niifa a kyang ənkaheeya sə tə thləmwa, yanang dan kəsər mbə ahur nəm wa.”

---

§ 9:34 9:34 Luka 22:24 * 9:35 9:35 Matta 20:26-27; 23:11; Markus 10:43-44; Luka 22:26 † 9:37 9:37 Matta 10:40; Luka 10:16; Yahaya 13:20

39 Ndangga Yeeso, “A yanang dun wa, kəsər kala niifa ənagha ənwulteena tē thləmna akwasamadghən mbə thlək əngya mbuwa ngga atenna wa.

40 Kala niifa mbuwa tsan kəm, yinəm ni.‡

41 Niya pərang kəkafek kun, kala niifa fərangga aam saarha kun ko ahu wuhuleurha tal ahu thləmna kəsər ka tsaunun yina mbə tam kədeng wal kənaghən wa. §

Dimiyirha tē fərkəkafek

(Matta18:6-9; Luka17:1-2)

42 “Ana niifa sə kyangga tal ahur wangginiya hu dīmiyirha hai, A nggushi waghang nda fən hərha ura mughang ngganda ahu wuri aama dē.

43 Ana harwa a kyorha hu dīmiyirha hai, kyathlang dē, a nggushi kyana hu kutəryid talara dē tē haara tal ma kyana hu waarha dē mbuwa mərə hai tē haara səri.

44 A mbədi waya na naarha kii kanda mba nda mərə wa, waddi kəm mba nda mbang bəlang hai wa.*

45 Ana sarwa a kyorha hu dīmiyirha hai, kyathlang dē. A nggushi kyana hu kutəryid talara dē tē saara tal ma kyana hu waarha dē tē saara səri.

46 A mbədi waya na naarha kii kanda mba nda mərə wa, waddi kəm mba nda mbang bəlang hai wa.

47 Ana yidwa kyorha hu dīmiyirha hai, kədang dē. A nggushi kyana hu kutəryid talara dē tē yirha tal ma kyana hu waarha dē tē yirha səri.†

48 A mbədi,

‡ 9:40 9:40 Matta 12:30; Luka 11:23   § 9:41 9:41 Matta 10:42

* 9:44 9:44 Matta 5:30   † 9:47 9:47 Matta5:29

‘Wayini na kii kanda mba nda mæra wa,
waddi këm mba nda mbang bəlang hai wa.’ †

⁴⁹ “Kala niifa na nda a tsabang nda də tə waarha
kəla na nda tsabang sataka də tə fəsa.” *

⁵⁰ “Fəsa nəghən ngga, amma a tər mbəndəghən
də, təma nəm nggər nggərang ba? Naama tə fəsa
fa, tə kəm naama dədem tə ndan,” §

10

Tsahad Yeeso ha aten bəlla kakhrha
(*Matta19:1-12; Luka16:18*)

¹ Tərgħa malgha Yeeso Kafarnahum, dəgha
chehweed Yahuda də tə pəm kufad Urdun.
Nggərgħa fiya naarha wumnda thləmadghən ba,
tsahanggən kanda ha kəla nən tə ənaarha.

² Bagħa fīngya Farisaya ba na mindan sə a
dəfang takthleera nda. Tsahang mee nda ha,
ndang ngganda, “Pəranggən kan, ahu ngyahad
nəm məməlni a kalgha niifa nukkun hai?”

³ Tsahangga Yeeso mee kanda, “Ndagħa
deleewar Musa kən?”

⁴ Ndang ngganda, “Ndagħa deleewar Musa
a chirethlengga niifa deleewar nən nukkun sə
kalghənən hai.”*

⁵ Amma nggərangga Yeeso kanda sə, ndəghən,
“Ka kakrakid tennun ni ndangna Musa kun kee.

⁶ Amma a katəra əna kəshiirha, ‘Faara ənadə
həshneefa tə nuneefa.’ *

† **9:48 9:48** Ishaya66:24 * **9:49 9:49** Livitikus2:13 § **9:50 9:50**
Matta 5:13; Luka 14:34-35 * **10:4 10:4** Deleewar Nggurub Ngwa
kumarha24:1-4; Matta5:31 * **10:6 10:6** Katərarha1:27; 5:2

7 Ndən ənagha ndən na niifa mal chin tə man thləthləbanggən nukkun fa,

8 səri di nanda tsau thlu farha tal. Balwanda səri balwa, amma tsau nda tal.†

9 Tsaunən kee mbə niifa sə na ndəghang 'ya hai wumangna Faara wa."

10 Wudnanda hur minda hai, nggərgha fatsahayini tsahang mee Yeeso aten labardiya.

11 Ndanggən kanda, "Kala niifa kalgha nukkun hai kakhka pak ənənən kulafayirha aten nudi.

12 Nəghən kee kəm, kala nuneefa ndəkka hai tə chimadghən, nggərghən kakh chimarha pak ənənən kulafayirha."‡

*Dəfang Yeeso parka wundakhnaya teena
(Matta19:13-15; Luka18:15-17)*

13 Na fardasə bağha fiya ba tə wanggindan ka a dəfangga Yeeso parka kanda teena, amma fatsahayighən na nda a yanang kanda.

14 Amma nana Yeeso əndi na nda a ənaarha, səbgha hurghən də ndanggən kanda, "Malaman wundakhnaya na nggun-ngguchit ba nda thləmanna ba, a yanang dun kanda wa. Kəsər Kutəryid Faara yi tur ndanni.

15 Niya pərang kəkafek kun, kala niifa thluwawa kutəryid Faara kəla na wundakhnee ngguchit ənaarha wa mbə tam kyaarha sadə wa."§

16 Tərgha təranggən wanggini a fad pəniyighən sə dəfang haara nən kanda teena fərang parka nən kanda.

---

† 10:8 10:8 Katərarha2:24 ‡ 10:12 10:12 Matta 5:32; 1 Koron-tiyaya 7:10-11 § 10:15 10:15 Matta 18:3

Tə kəna
(*Matta19:16-30; Luka18:18-30*)

17 Thliina Yeeso wiirha, dagha niifa thləmadghən ba bərgħa hai tə wadedghən a mbedghən ndanggən, “Ka təmaləmnda, ma kamngga tətə a ənee təni wal yibrha mbuwa ngwalarha?”

18 Ndangga Yeeso, “Mani na aah nggi ka niifa? Mbə ka niifa sə wa kəl Faara katenggən.

19 Sənnə 'ya ndaana ngyakhrha, ‘A bəlna farha wa, a ənanna kulafayirha wa, a ngaarna wa, a nggabangna niifa fa ka wa, a huk na farha wa, fərang mamnggirha nda muwa tə tsu,’ ”*

20 Ndangga niifdi Yeeso, “Mala, ka nggi ngguchit lafdi ngyakhkini ya.”

21 Kəlangga Yeeso niifdi tə yid nggəmnda ndanggən, “Taho 'yaha tal kamngga a ənana, duwadə də heng ənggiwa də heu nana təghən ha fərang wudəbəlghəna fa yamiiya, na wal mbəd dəfədghən a talara. Tərgħa a bəna ba, ba mbu samadna.”

22 A mbədiya səbgha hur niifdədə, wiigha tə hurghən səsəba də kəsər tə kənani kaan.

23 Kyahargħa Yeeso hai kəlagħa də, ndanggən fatsahayighən, “Nəghən pədaghən a kyagħa tə kəna ahu kutəryid Faara də!”

24 Səkna Fatsahayini pathdi kee fərang ənwulteena nən kanda. Amma nggərgħa Yeeso

---

* **10:19 10:19** Kyarħaba20:12-16; Deleewar nggurub Ngwa Kumarha5:16-21

ndang kanda, “Wanggina, nēghən pəḍaghən kaan, na a kyagha niifa hu kutəryid Faara də.†

25 Nēghən pəpa a kyagha thləkhmu də tə kwad libra ma tə kəna kyagha hu kutəryid Faara də!”

26 Nggərgha pathdi chighang ənwulteena fatsahayini na nda a tsahang mee ndan ha, “Anadə kee wunni a wal hərəkrha?”

27 Kəlangga Yeeso kanda də ndəghən, “Niifa tə wasa in nēghən pəḍaghən, amma mbə tə Faara wa, kəsər əngya heu nēghən pəpa a fad Faara.”

28 Tərgha ndangga Mbiturus, “Malang ḍan əngya heu mbudən samadwa.”

29 Nggərangga Yeeso sə, “Niya pərang kəkafek kun, mbə niifa sə malangga wurighən nduwa wan manggighən həshya nduwa wan manggighən nishya nduwa man nduwa chin nduwa wanggighən nduwa heeyighən ka nggi tə labar Faara

30 na kədeng wal kənaghən katəra haru aten, wuraya, wan mangya həshya, wan mangya nishya, mangya, waya tə kaari-tə səsaaya. A hu kəshirha na bayi na nda a wal yibrha mbuwa ngwalarha.

31 Amma fingya ‘wagha kanda ni a nggəl mee, fingya nggəlgha mee kanda ni a ‘waarha.”

*Nggər Yeeso thlək kwaman mərəghən
(Matta20:17-19; Luka18:31-34)*

32 Kanda hu kwaman dərha Urshalima də, Yeeso a mbee, fatsahayighən a na ənwulteena, fiya na a mbusamad ndan kəm kəsgha hərəenga kanda.

---

† 10:24 10:24 PəḍaghənFingya chirelthya yi kaar chik ndan tə “təkəna” nduwa “yandī mbərsagha tə kəna.”

Nggərghən dərha tə fatsahayighən man patu də pərang 'ya nən kanda dəgha katərarha hai təghən.

³³ Ndanggən kanda, “Dənəm Urshalima də, dəna nda fər Wan Niifa a mamnda firistaya tə famaləmngya ngyakhrha. Na nda a ngwang kumad mərta fəranggənda fingya mbuwa Yahudaya.

³⁴ Na nda a waaghən, chahang yakhrha nda fa, tsadaghən nda, bəlangganda. A kwasamad beena mahan nən a nggər thliirha sə.”

*Hwandən nda Yakubu tə Yahaya
(Matta20:20-28)*

³⁵ Tərgha nda Yakubu tə Yahaya wangya Dzabadi, ba nda thləmadghən ba ndang ngganda, “Mala, na minnan sə a dāngga kansə.”

³⁶ Tsahang mee nən kanda, “Mana minnun a ənanggi kun?”

³⁷ Nggərangganda sə, “A dəd na hu tsənggam kutəryidwa də ngwa tsauka tal ahur nan a yisəmadwa tal kəm a yikawadwa.”

³⁸ Nggərangga Yeeso kanda sə ndəghən, “Sənggun 'ya nun a hwanda wa! Nun mbang saarha tə wuhuleudi niya saarha sə wa nduwa ənang mbaptisəma nda kun tə tur mbaptisəma əneena nda wa?”

³⁹ Ndang ngganda, “Ha'i, nan a mbang nda.” Ndangga Yeeso kanda, “Nun a mbang saarha tə wuhuleu sanna tə kəm ənang mbaptisəma nda kun tə tur mbaptisəma əneena nda,

⁴⁰ amma tsaurha a yisəmadna tə yikawadna mbə nggini fərghən wa. Mbəyini ya yi fingya ni ngwagha fa.”

41 Tahad fingingya kum sæknaanda kee, səbgha hurndan də aten nda Yakubu tə Yahaya.

42 Nanən kee, aagha Yeeso kanda ba heu ndəghən, “Səndunsə fingingya tsauka kutərya fiya hu kəshiddiya mbuwa Yahudaya sənna nda kanda tə kutəryirha, fingingya mamngya kəm kanda ni tə səsəmnda ha heu aten fingingya na a kamu ndan.

43 Amma ahur nun nən a tsaurha pak. Kala niifa na midghən tsauka ndəghənni mamnda tətə ni tsauka kəla mafad nun.‡

44 Kala niifa na midghən a nagha a mbee, tətani a tsauka mafad kowunni. §

45 Ko nggini na Wan Niifa, bawi ba mbə ka a ənee taara nda wa, amma ka ənang taara ni fingingya tə kəm fər yibəd nani a meyed fiya hangga.”

Kənang Yeeso kwammarha

(Matta20:29-34; Luka18:35-43)

46 Tərgha ba nda Djeriko ba. Nana Yeeso tə fatsahayighən heu tə fiya na a mbusamad ndan a kyarha sə ahur talđi, na kwammarha sə tsau a mii kwamana a hwanda thləmnggənni Mbartimawus wan Timawus.

47 Səknən ndaarha Yeeso tə Nadzarat ni na a mbərədə, katəranggən huhwaarha hai, “Yeeso! Wan Ndauda! A hadoyi fa!”

48 Fiya hangga njarghənda, ndang ngganda, “Nggasu hai.”

49 Səkna Yeeso ndən, ishgha hai ndəghən, “Ndaman a bagha ba.”

Aaghən nda, ndang ngganda, “No wutsəfayirha fa, thliusə nəghən a aah sa.”

---

‡ 10:43 10:43 Luka 22:25-26 § 10:44 10:44 Matta 23:11; Markus 9:35; Luka 22:26

50 Tərgħa kwamaddi pərgħa sə, muwanggən kootodghən də, dəgħa thləmad Yeeso də.

51 Tsahangga Yeeso mee, “Mana midwa a ənoyi?”

Ndangga kwamaddi, “Mala, na minnasə a namanani hai.”

52 Ndangga Yeeso, “Duwadə, fərkəkafekkid wa kənodə.”

Tsu a mbədi kee na mana nən hai mbusamad Yeeso nən.

11

Thləd fiya Yeeso fa tə wutsəfayirha a Urshalima (Mattə21:1-11; Luka19:28-40; Yahaya12:12-19)

1 Takhna Yeeso tə fatsahayighən a ndusang Urshalima fa, ba nda Mbetafaji ba tə Mbetani na a Wumngya Dəfiya Dzaitun, thləngga Yeeso səri ahur fatsahayighən a 'wa nda mbeedə.

2 Ndanggən kanda, “Daama ahu talda də na a mbennun taarha, a kyadun sahai, nun a na wan kwaara kəkəna hai 'wawana nanda təraa. Kwasaman hai, bon ba təghən.

3 A tsahang niifa mee kun, 'kama nun a ənaarha kee?' ndaman, 'Chinəm ndagħa na midghənsə nən a wudang ba wed.' ”

4 Dəgħa fatsahayina də da nda wal wan kwardi a mii kwamana, kəkəna hai a kwatkirma. Na nanda a kwasang hai,

5 nafiya na kəkət a mbədi tsahang mee nda kanda, “Ma nun a ənaarha, kama nun a kwasang wan kwardi hai?”

6 Pər ənda nda thləghangna Yeeso kanda, malangga nafini kanda.

7 Bang wan kwarda nda Yeeso ba muwang-ganda parkoyindan a kəsərghən sə.

8 Fiya hangga lələbangganda kootoyindan hai ahu kwamana, finya kyath shiyya nda ba lələbangganda hai.

9 Nagha fiya na a samadghən tə yi mbedghən ahuhwaarha,

“Falama Faara!

Tə parkani niifdi bagha ba ahu thləm
Chinəm!*

10 Parkani kutəryiddi na bayi
yi chichit nəm Ndauda.

Falama Faara

na a talara!”†

11 Dəna Yeeso Urshalima də kyagha ahu Kən hwan Faara də. Kəlanggən mbəya heu, amma tsaunən həm yanfaara hai, kyagha sə tə fatsahayighən dənda Mbetani də.

*Shiwang Yeeso dəf shibarha
(Matta21:18-19)*

12 Dathna mbərha hai na nanda a mal Mbetani, naha miirha a kəs Yeeso.

13 Kəla nən də na dəf shibarha nən də tə shee fa, dəgha kamughən də kəlanggən tənən wal wanggən. Ndusang nən fa, mbə 'yasə wal nən a uradghən wa kəl shiyya, kəsər shifidghənni wa.

14 Tərgha ndanggən dəfəddi, “A nggər niifa kii dəfəd wa balwa pakwandə.” Səkka fatsahayighən 'ya ndanən.

---

* 11:9 11:9 Dzabura 118:25-26 † 11:10 11:10 Samaila 7:11-14

*Rəghang Yeeso fa shafiliya də a Kən Faara
(Matta21:12-17; Luka19:45-48; Yahaya2:13-22)*

¹⁵ Səlna Yeeso tə fatsahayighən a Urshalima də, kyagha a pəpal Kən Faara də katəranggən rəghang nda nafiya də na a əna shafili a mbədi. Chaggəlanggən tebərya fa mbeded wudəbəla tə kulohod fa heng kataparakkya,

¹⁶ mbə malang niifa mbərgħa də tə ən shafili tə pəpal Kən Faara wa.

¹⁷ Tsahanggən kanda ha ndəghən, “Nəghən chichirethlee hai ahu dēleewar Faara tə ndaarha, “ ‘Kənnə nəm aaghən

Kən Faara yi fiya heu.’

Amma tsawanggun mbəd bəbed ngaarya.”*

¹⁸ Mamnda firistaya tə famaləmnnya ngyakhrha sək nanda əndi katəragħa hai katərang ngganda kadā kwamana hai na a bəlangganda. Amma kanda a tərəmnngən, kəsər fiya heu tsahadghən ha nəghən a fərang ənwulteena kanda.

¹⁹ Tsəna figrha hai, Yeeso tə fatsahayighən kya nda sə a wupəri di.

*Tsaharhaha aten shibaddi
(Matta21:20-22)*

²⁰ A tsar, na nanda a wiirha, na shibadda nda hwardadə tə thlaryighən.

²¹ Dalghəna Mbiturus ndən in ndanggən Yeeso, “Mala! Kulodə! Dəfəd shibaddi shiwangna na!”

²² Tərgħa ndangga Yeeso fatsahayini, “Fərama kəkafek a Faara.

* **11:17 11:17** Ishaya56:7; Irmiya7:11

23 Niya pərang kəkafek kun, a ndang niifa wum-ndədi ya, 'Dəwadə, də muwang fadwa a wuri aama də,' a ngaal wa ahurghən wa amma fərdə kəkafek tə ndaarha 'ya thləknən nən a katərarha hai, nanda a ənanggən.‡

24 Tsaunən kee niya ndang nda kun, kala 'ya na minnun a hwanang dūn Faara, tə kəkafekkirha, nun a walghən.

25 A nadun a hwan Faara, 'waama teena chahang dīmiyid ndan nun fīngya də ənangga dīmiyirha kun fa, təna yinun Chiina na a talara chahang dīmiyid nun kun də.

26 Amma a chakhkun dīmiyirha wa, mbə yinun Chiina na a talara a chahang dīmiyid nun kun də wa." *

*Mamngya Yahudaya tsahang nda mee Yeeso
(Matta21:23-27; Luka20:1-8)*

27 Nggərna Yeeso baarha Urshalima ba, ndəghən a wiirha hai a pəpəl Kən Faara, Mamnda firis-taya, famaləmgaya ngyakhrha tə shingya baa nda thləmadghən ba.

28 Tsahang mee nda, "Tə tur yanggi ngyahadyi na əna əngginiya, wun furowa kwaman əna əndiya?"

29 Nggəməngga Yeeso kanda, "Niya tsahang mee kun ha tal. A nggəreedun sə, niya pəranggən kun tə wun fəreegha kwamana niya əna əngginiya.

30 Wun fərangga kwamana Yahaya əna mbap-tisəma nən? Faara fərangga wa, nduwa fiya wa? Pəreemadghən!"

‡ 11:23 11:23 Matta 17:20; 1 Korontiyaya 13:2
Matta6:14-15

* 11:26 11:26

³¹ Tərgha thliigha ngaala sə a pathlang ndan, ndaa nda, “A ndaa dəm, ‘a talara ni hai,’ nən a tsakh mee, ‘Kama fərangwa nun kəkafek?’

³² A ndaa dəm, Fiya fərangga.” Na nda a tərəm fiya, kəsər sən fiya sə Yahaya annabini.

³³ Nđang ngganda Yeeso, “Səngwan wa.”

Nđangga Yeeso kanda, “Nggi kəm mbi pəranggən kun tə wunni fəreegha ngyakhrha niya əna əngginiya wa.”

12

*Karapu aten nafiya hudagha hu hed niifa
(Matta21:33-46; Luka20:9-19)*

¹ Katərangga Yeeso labara hai tə karapuya, ndəghən, “Na niifa sə ənagha hed wan dəfya, kanggən raa mbəd ‘yadā wan dəfyina nən tə kəm tən mbəd kəla hedda nən dangkam. Dzəmənggənən fahudaya ha dəgha hu chehweerha də inggun.” *

² Tsəna shifirha hai thlən mafadghən nən thləmad nafina də nzmngga heddi a ənang wan dəfyina nda ha.

³ Amma nafini nzmngga heddi dəghangganda mafadda də wudangganda ko ‘ya a harghən.

⁴ Nggərghən thlənang mafarha kanda də, dəkkən nda atənggən fərang shilee nda.

⁵ Yi mafarha nggərnən thlənda də bəlangganda. Dəgha mbeedə tə thlən mafayighən də fingya dək kanda nda, fingya bəlangganda kanda.

⁶ “Tahanggən ha tal nən a thlənda, wanggən nggəmnən kaan. Thlənanggən wanggən a thləmad

---

* **12:1 12:1** Ishaya5:1-2

ndan dɛ, ahu numadghɛn, ‘Dɛna nda fɛrang mamnggirha waana.’ ”

⁷ “Amma ndangga fahudɛyini ndan, ‘Kulo tɛ har langad heddi bɛyiya, tama bɛlanggɛm tɛna heddi tsaurha yinɛm ya!’

⁸ Nanɛn kee, kɛsangganda wan dɛ ba bɛlangganda muwangganda kɛshaadɛ ma heddi.”

⁹ Tsahangga Yeeso mee kanda, “Ma kamngga a ɛnagha tɛ heddi? Nɛn a bɛrhaba bɛlanggɛn nafina dɛ dzɛmngga heddi fɛrang hedda nɛn nafiya pak.

¹⁰ ‘Wawun karatang ɛndiya ahu dɛleewar Faara wa?

‘Feera karna fa tɛngya
ndɛn tsauka fer sar kɛnna.

¹¹ ɛndɛ ɛnana Faara ya,
Nadghɛn ɛnwulteena ni.’ ”*

¹² Tɛrgha kada kwamana nda na a kɛsangganda kɛsɛr sɛndasɛ a tendan ni ɛnanɛn karapudiya. Amma kanda a tɛrɛm fiya; nanɛn kee malangganda wii fayindan nda.

Tii tsamnda a Kaisar
(*Matta22:15-22; Luka20:20-26*)

¹³ Kanda sɛ, thlɛn Farisaya nda tɛ nafiya Hirdus a thlɛmad Yeeso dɛ a dɛfang takthleera nda tɛ pathya tɛna nda kɛsang nda tɛ pathla dɛmi.

¹⁴ Baa nda thlɛmadghɛn ba ndang ngganda, “Mala, sɛndɛnsɛ ka niifa ni sa, Sa mba wurahasɛ wa fiya heu yiwa ni, Sa na thlɛk kɛkafek. Kamdɛ ateng tsamnda nan Kaisar wa nduwa awo?

---

* **12:11 12:11** Dzabura 118:22-23

15 A ten wa nduwa awo?”

Amma Yeeso sændə thlərbuyindan, ndanggən kanda, “Kama nda nun a dəfee takthleera? Fəree ma pene dā bā kəlanggi.”

16 Bang pene dā nda bā, tsahang mee nən kanda, “Shishing nda wunni tə thləm wunni atenggən?”

Ndang ngganda, “Yi Kaisar ni.”

17 Tərgħa ndangga Yeeso kanda, “Fəraman 'ya Kaisar tsauka yi Kaisar, a Faara tsauka yi Faara.” Əna ənwulteena nda təghən.

Tsakhmee aten thliirha sə ahu merra tə kakhrha

(Mattā22:23-33; Luka20:27-40)

18 Tərgħa Sadukiyaya bā nda thləmad Yeeso bā kanda ndagħa mbə thliirha sə hu mərə wa tə tsakhmee,*

19 ndang ngganda, “Mala, chireethleng Musa ndən kan hai tə ndaarha a mər wan man niifa mal nuneefa nən hai amma kula wundakhnaya, tətani a kahangga wan man nuu mərđi ka a nggəđang waya nən wan mansə.†

20 Nanənya na wan mangya sə məd. Təpamənda kahanggən mərgha kula nggət wundakhnaya.

21 Yi səri kahanggən nu mərđi, amma mərgha kula mal wee hai. Nəghən kee kəm tə yi mahan.

22 Kanda heu məd kahang nda nudı mərə nda kula kanda mal wundakhnaya hai. A kwasamadghən nudı kəm mərgha.

23 Nanənya, ahu thliirha sə hu mərə na nudı tsaurna yi wun, tsaunən nafini məd kahang nda?”

---

* **12:18 12:18** Tar fathləngya23:8 † **12:19 12:19** Nggurub Ngwa Kumaarha 25:5

24 Nggərangga Yeeso kanda sə, ndəghən, “Numad nun mbə məməl wa kəsər sənggun Labar Faara na chichireethlee hai tə səsəmnda Mamngitghən wa.

25 A far thliirha sə hu mərə, na nda tsaurha kəla fathləngya Faara mba nda kakhrha wa.

26 Nanənya aten thlid mərya sə, a deleewar Musa, karatanggun labar nji waarha na a kaheerha ndangna Faara, ‘Nggini Faara yi Ibrahim, tə Ishaku tə kəm Yakubu’ wa? *

27 Ndəghənggi mbə Faarani yi mərya wa, amma yi fa yibya ni, kun sahadfun kaan!”

Ngyakhrha na manggən

(Matta22:34-40; Luka10:25-28)

28 Niifa tal ahur famaləmnnya deleewar Musa bəgha bə bəgha wal kanda a ngaala. Kəlanən hai nggərang Yeeso kanda sə məməl, tsahang mee nən Yeeso, “A hu ngyakhkya heu, yanggini manggən?”

29 Ndangga Yeeso, “Yandı na manggən nəghən kiya, ‘Səghamadghən, kun Isəreela! Chinəm Faarnəm ndəghənni Chinəm katənggən.

30 Nggəmu Chinəm Faarwa, tə hurwa heu, tə yibədwa heu tə huden wa heu, tə kanglanggid wa heu.’ ‡

31 Yi na a takkwaghən ndəna, ‘Nggəmu tuladwa kəla altenwa.’ Mbə ngyakhrha sə kalgha finayiniya wa.” §

32 Təmaləmnnda deleewar Musa di ndanggən Yeeso, “Mala, thləknən məməl. Thləkna kəkafek ndana Faara tətal mbusə pak wa.*

* 12:26 12:26 Kyarhaba3:6 ‡ 12:30 12:30 Ngwa Kumarha 6.4

§ 12:31 12:31 Livitikus 19.18 * 12:32 12:32 Nggurub Ngwa Kumaarha 4:35

³³ Na a nggəmnngə nəm, tə hurnəm heu, yibəd nəm heu, tə kanglanggid nəm heu, tə kəm nggəmu tuladwa kəla altenwa ndəna manggən na nji satakh mabiya tə fingya satakhkya.”†

³⁴ Nana Yeeso kamshiidi nggərang da sə ngga tə ndədəlyirha ndanggən, “Mbaa inggun tə kutəryid Faara wa.” A mbədi kee nggərwa niifa tsahang mee balwa.

*Tsakh Yeeso mee aten Kərəsti
(Matta22:41-46; Luka20:41-44)*

³⁵ Nana Yeeso a tsaharhaha a pəpal Kən Faara, tsakh mee nən, ndəghən, “Mani na famaləmgnya ngyakhrha ndaarha Kərəsti wan Ndauda ni?

³⁶ Ndauda tafadghən, nanən lələgda tə Səsəna tə Pədənda ndəghən,‡

“ ‘Chinəm ndanggən Yina China,

Tsawu a yisəmanna
kəl a tsawangdi fa tsanggiwa,
a kamu saryiwa.’ ”§

³⁷ “Ndauda tafadghən aaghən ndən, ‘Chinəm.’ Kəkən nən tsaurha wanggən?”

Fiya wumngga hai na nda a kang thləmarha fa tə wutsəfayirha.

*Yeeso yanangda Famaləmgnya ngyakhrha
(Matta23:1-36; Luka11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ A hu tsahadghən ha, ndəghən, “Kwarama tə famaləmgnya ngyakhrha. Kanda na mindansə kal kabaya fa ana nda a wiirha hai a yid fiya tə kəm anagha fiya a ndang'ya kanda ahu kasu.

† 12:33 12:33 Hodzaya 6:6 ‡ 12:36 12:36 Dzabura 1101

§ 12:36 12:36 Dzabura 110:1

39 Na nda naarha wur mbød tsaukya na nggøngga a køngya tsahad Yahudaya tø mbød mbønafa.

40 Na nda naarha huk nu mørya ahu wurayindan. Na nda djib hwan Faara tønå fiya ndaarha ka nafiya ni kanda. Tur nafiniya na Faara səsang kanda kaan ma finginga.”

*Fal Yeeso fərfa nu mərfa
(Luka21:1-4)*

41 Tørgħa Yeeso tsauka tsau tø mbødi na panjakwadda sə naghā a kəlang kanda a Køn Faara. Fa kənaya hangga fər nda wudəbəlyā manggən.

42 Tørgħa bāgha nu mərfa bā tø yamirha fər yighən nən anini səri.

43 Aah fatsahayighən nən thləmadghən bā, ndanggən kanda, “Niya pərang kəkafek kun, fərrədi kii nu mərđiya kaldə yi fiya heu.

44 Nafini na heu ya fərghanda ahu hangnda 'ya na nanda təghən ha, amma ndəghən nggi ahu yamidghən fərdə 'ya na a hargħən heu.”

13

*Əngya na a katərarha hai a mii ngwala kəshiirha
(Matta24:1-2; Luka21:5-6)*

1 Na Yeeso a kyarha sə ahu Køn Faara, tal ahur fatsahayighən ndanggən, “Mala! Kəlang feryini na məmanggən sakhdang nanda tənggina sə ya! Tur təngginiya ənwulteena ni!”

2 Ndangga Yeeso, “Nanna tənggini na nggøngga ya? Nanda a chaggənlāng kanda hai, mbə feera sə nanda a malang aten shadghən wa.”

Katëra sësaaŕha
(*Matta24:3-14; 21:7-19*)

³ Nana Yeeso tsau a mbəd dəfya Dzaitun kang hura nən Kən Faara fa, Nda Mbiturus, tə Yakubu, tə Yahaya tə Andərawus tsahang mee nda Yeeso ha bəbee, ndang ngganda,

⁴ “Akwan na ənggini a katərarha hai ya? Mani ən sakhrəghən na a k yat ləghəttəghən nən?”

⁵ Ndangga Yeeso kanda, “Kwarama nadə niifa sakhdang kun.

⁶ Fiya hangga na a barha ba hu thləmna, na nda a ndaarha kanda ni ‘nggi,’ naa nda a sakhdang fiya hangga.

⁷ A səkdun yangya tə fiya a tsə labar yangya, a tərəm dun wa. Tsaudə tətani a katəragha hai, amma mii ngwaladghən baldə ‘wan.

⁸ Na chehweeya yanda tə ndan, kutərya kəm na nda yanda tə ndan. Na chehweerha a rəprha fa a mbəya hangga, tə miirha. Əngginiya katəra səsaaŕha ni ‘wan.”

⁹ Amma kwarama. Kəsər na nda a dərha tə kun mbed mamngya də na ahu kəngya tsahad Yahudaya tsada kun nda, tə kəm muwangganda kun ahu porsəna də. Nanda a dərha tə kun a mbed ngwamnaya də tə kutərya ka thləmna. Əndaniya na fərang kwamana kun pər kəkafek nun atenna.

¹⁰ Labardī na mbənggən ya tətani pərgənda hu kəshiiŕha də heu.

¹¹ Amma a kəsang nda kun a billadun tə ‘ya nun a thləkrha ka a hərgənggun fannun wa. Thləghaama əndi ndangna Faara kun kee, kəsər mbə kunni na a kaala sə wa, amma Səsəna tə

Pedənda ni.*

¹² “Na wan maana a fər wan man bəlangganda, chiina kəm nən a fər wanggən. Wundakhnaya na nda a thleng chinggindan fa ka a bəlangganda kanda.

¹³ Na fiya heu a kar kun kəsər ka nggi, amma kala niifa kərəsgħa ta mii ngwalərha də nən a hərəkrha.”†

Səsaarha na pədaghən

(Matta24:15-28; Luka21:20-24)

¹⁴ “Na sayi bayi banun naa ‘Ən tsangya na bərha bə tə ndəkrha hai’ kət a mbərha kamngwa wa. Tərgha fingya na a Yahudiya a dərha wumngya sə.‡

¹⁵ Niifa na aten kənna mbə tərha hai kyagħa kəndə ka a ngwagħa fa wa.”

¹⁶ Niifa na a hee a wuddə ndaagħa dənən tərang kootodghən wa.

¹⁷ Kawa ma nishya na ahur tə fingya na tə waaya kəsər a faryiniya!

¹⁸ Hwanama Faara a katəra dā hai ahu mbiirha wa.

¹⁹ Kəsər na səsaarha a naarha sə kaan ‘wawanda ənaarha, ka ənana Faara kəshiirha ta hu sayidda bə ya. Tə kəm mba nda nggər əna turghən wa.§

²⁰ A mbənana Faara thleng bengginiya wa, mbə niifa sə na takh tə yibrha wa. Amma kəsər ka nafiyighən na wuwura, ndən tsang nən benggini hwas.

---

* **13:11 13:11** Matta 10:17-20; Luka 12:11-12 † **13:13 13:13** Matta 10:22 ‡ **13:14 13:14** Ndaniyel 9:27; 11:31; 12:11 § **13:19 13:19** Ndaniyel 12:1; Tar Fathləngya 7:14

21 “A sayiddiya a ndon niifa, ‘Kulo Kərəsti ya,’ nduwa ‘Kulo ndəghən taarha,’ a kangna thləmaarha fa wa.

22 Kəsər na fa nggabaya Kərəsti sə tə yi annabiya na a thliirha sə əna ənwuteengya nda ka a sakhdang ngganda fiya heu tə fingya na wuwura yi Faara, a nadə a kya naarha sə.

23 Nanən kee, kwarama kəsər ‘wadi teena pərangdi ndən kun.”

24 “A akwasamad səsaddi,
“ ‘Na yanfaara a tsaurha wulghən,
ndəree kəm mbəgha njaara hai wa.*

25 Na wufəlgaarya a mukrha hai a fərah amshi,
əngya na məmanggən a talara na nda a
tsə'yafa.’ †

26 “A fardi na fiya a naa Wan Niifa bayi ahu
hashbe tə səsəmnda tə mamnggitghən.‡

27 Nən a thlən fathlənggighən də da nda wumang
nafighən ba wurnən ahu kəshiirha heu.”

Tsaharhaha aten dəf shibaarha
(Matta24:32-35)

28 “Walama tsaharhaha aten dəf shibaarha. A
nadun ndən a tsətsətta, səndun sə nduwus fegrha
ba.

29 Ko nanən kee, a nadun a naa əngginiya a
katərarha hai, səndunsə nduwus da ba tsau a mii
kwatminda.

30 Niya pərang kəkafek kun, nafiya kəshiid
weeriya mba nda a mərə wa kəl katərana ənggina
hai ya.

---

* **13:24 13:24** Ishaya 13:10; Izikiyel32:7; Djoyel 2:10; 3:4; 3:15; Tar
Fathləngya 6:12 † **13:25 13:25** Ishaya13:10, 34:4; Djoyel2:10; Tar
Fathləngya6:13 ‡ **13:26 13:26** Ndaniyel 7:13; Tar fathləngya 1:7

³¹ Nda talara tē hweede na nda ngwalarha hai, amma labarna mbə tam ngwalarha wa.

*Mbə niifa sə səngga fardī nduwa sayiddi wa
(Matta24:36-44; Luka17:26-30,34-36)*

³² “Mbə niifa sə na a sən fardī nduwa sayiddi na ənggini a katərarha hai ya wa, ko fathləngya na a talara, nduwa Wandī, kəl chindī kee ndən səngga ndən. §

³³ Kwarama! A sənunsə sənggun bəd sayidda ba wa.

³⁴ Nəghən kəla niifa na a wiirha, mal wurighənən ahar mafayighən, kowunni tē yighən taara fərang nən, ndənggən tē kəla kwatkirma ha a shiiddə wa.*

³⁵ Tsaunən kee, a shiiddun wa kəsər sənggun fardī na tē wuridī a bərha ba wa, tē a fi-grha, nduwa a manad fədikrha, nduwa ka tətad diyarha, nduwa a tsar.

³⁶ A bəda ba huhwam ba wa wal kun a shiirha wa.

³⁷ Əndi pərang ni kun ya, pəranggi ndən kowunni kee, ‘A shiiddun wa!’ ”

14

Kənanng mamngya Yahudaya hai a bəlang ng-ganda Yeeso

(Matta26:1-5; Luka22:1-2; Yahaya11:45-53)

¹ Takhkən beena səri a əna wutsəfayidda nda yi mburodi kula mekhna, mamnda firistaya tē famaləmnngya ngyakhrha kanda a kada kwaman kəsang nda Yeeso bəbee ka a bəlangganda.

---

§ 13:32 13:32 Matta 24:36 * 13:34 13:34 Luka 12:36-38

² Amma ndaa nda, “Mbə a far wutsəfayiddiya wa, nadə fiya har kəm yanda.”

*Kəmang nda fədeerha Yeeso teena a Mbetani
(Matta26:6-13; Yahaya12:1-8)*

³ Nana Yeeso a Mbetani a həb ənnarhami a minda ki niifa na nda aarha Siman na tə wanhad termeerha fa, kyagha nuneefa ba tə kəthlikrha urdi na tə wudəbəla fa kaan, mbalanggən mii kəthlikrədadə iranggən fədeddi aten Yeeso hai.*

⁴ Fingya nanda a həb ənnarhami a mbərha tal tə Yeeso səbgha hur ndan də ndaa nda, “Kama səbang nən fədedda də na ngga kee ya?”

⁵ Andam heng dadə nən kal wudəbəl rapath-laarha yi hurarha tal, fərang nggənən fa yamiya.” Tərgha yanangganda kaan.

⁶ Amma ndangga Yeeso kanda, “Malaman lee, kama nun a billaghən ka ənanən 'ya na ngga a nggi?”

⁷ Na fa yamiya sə hangga ahur nun, kala faara nggəmna hur nun fəraman kanda. Amma mbə kakwanni nun naarha na nggi wa.†

⁸ Ənadə 'ya nən a mbang nda. 'Wa nən iree fədedda fa ya ka yi panna.

⁹ Niya pərang kəkafek kun, kalla mbərha pər nda labar Faara saadə ahu kəshiddiya, 'ya ənanən na nda a pərgən də kəm, ka a dalgənda teena.”

*Nggəm Yahuda fa a fər Yeeso nən
(Matta26:14-16; Luka22:3-6)*

---

* **14:3 14:3** Luka 7:37-38 † **14:7 14:7** Nggər Ngwa Kumaarha 15:11

¹⁰ Tərgha Yahuda Iskaryoti tal ahur kumkap səri dī, dəgha thləmad mamnda firistaya də ka a fər Yeeso nən a kanda.

¹¹ Təkka mamnda firistayini mbənda fa sək nən 'ya bəngga ba nggəma nda fa a fərang wudəbəla nda. Kəla sayi nən fa tə mbərha nən a fərang Yeeso kanda.

Həb Yeeso ənnadmid wutsəfayid tədəarha də heu tə fatsahayighən

(Matta26:17-25;

Luka22:7-14,21-23;

Yahaya13:21-30)

¹² A katəra far Wutsəfayiddi yi Mburodi kula Mekhna, fardani na nda əna sataka tə wan kamnda yi Tədəarha. Tsahangga fatsahayighən mee, "A yanggi na midwa dan nggorha fa dəna həb ənnadmid wutsəfayid tədəarha sə?"

¹³ Tərgha thləngga Yeeso səri ahur fatsahayighən ndanggən kanda, "Daama hur wupəri də, bana niifa wal kun tsəb tə tsuliina ha, mbuwa ma samadghən."

¹⁴ Ndaman tə wuridi kyanən sa hai, "Təmaləmnda ni tsakhka mee, 'Na kən rongya a yanggi, niya həb ənnadmid Tədəarha sə tə fatsahayina?'

¹⁵ Nən a kyadang kəna kun na manggən, na tə mbəd tsaukya sə hangga. Ngwaman kəm fa a mbədi."

¹⁶ Wiigha fatsahayini a wupəri dādə, da nda walghən kəla thləghang na Yeeso kanda. Ngwa nda fa tə ənnadmid tədaddi a mbədi.

¹⁷ Tsəna figrha hai, səgha Yeeso ba tə kumkap səri dī.

18 Tsauna nda hai kanda a hɔb ɔnnarhami, ndangga Yeeso kanda, “Niya pɔrang kɛkafek kun, tal ahur nun nɔn a fɛr nggi, yandɛ nani a hɔbrha tɔghɛn.”

19 Kanda heu sɔbgha hur ndan dɔ na nda a ndang nda tɔtal tɔtal, “Mbɔ nggini wa, nduwa nggini wa?”

20 Ndagggɛn kanda, “A hur nun ni kun na kumkap sɛridi ya, yandɛ na harnan tal hu dɛngnda.

21 Na Wan Niifa a wiirha kɛla chireethleng nanda hai atengggɛn. Amma ɔn kawa ni a niifdi fɛrgha ndɔn! A fadghɛn a nggushi nggɔt wa na ndan.”

Hɔb ɔnnadmid Chinɔm
(*Matta26:26-30;*   *Luka22:14-23;*   1
Korontiyaya11:23-25)

22 Na nanda a hɔb ɔnnarhami, tɔrangga Yeeso mburodi sɔ hwan parkad Faara nɔn atengggɛn, kyanggɛn hai fɛrangggɛnɔn fatsahayighɛn dɔ, ndɔghɛn, “Thlamadghɛn; thlu fanna niya.”

23 Tɔrangggɛn wuhuleu aam inabi sɔ usa Faara nɔn, fɛrangggɛnɔn kanda dɔ, sangganda.

24 Ndagga Yeeso kanda, “Farna niya irang nanda dɔ ka fiya hang. Fara lɔdangga dɔfmi Faara.‡

25 Niya pɔrang kɛkafek kun, mbiya nggɔr sa aam inabi balwa, kɛl ahu kutɔryid Faara ndɔn bani sa weerindɔghɛn.”

26 Ngwala nanda aah amshe, kya nda sɔ dɔnda wumnda dɔfya Dzaitun sɔ.

‡ 14:24 14:24 Kyarhaba 24:8; Irmiya 31:31-34

Na Mbiturus a ngaal sända Yeeso
(*Matta26:31-35; Luka22:31-34; Yahaya13:36-38*)

²⁷ Ndangga Yeeso fatsahayighən, “Kun heu nun a kar nggi fa, kəsər nəghən chichireethlee hai tə ndaarha;

“ ‘Niya dək tə lafaddi,
na chaukhrayini a weela hai.’* ”

²⁸ Amma a kwasamaddi thliini sə hu mərta, niya ‘waarha Nggalili də ma kun.’ §

²⁹ Ndaagha Mbiturus, “Ka kar nanda sa fa heu, nggi kam mbi naarha wa.”

³⁰ Ndangga Yeeso, “Mbiturus, niya puro kəkafek, a fədik weeriya kapa na kilngaara təttaarha səri, na ngaal səndəna katəra mahan.”

³¹ Amma Mbiturus dəgha mbeedə tə ndaarha, “Ko nəm a mərə kəm kyab, mbi tam ngaal sənduwa wa.”

Fingya fatsahaya heu ndaa nda kee kəm.

Hwan Yeeso Faara a Nggetsəmani
(*Matta26:36-46; Luka22:39-46*)

³² Dənda mbərha də na nda aarha Nggetsəmani, ndangga Yeeso fatsahayighən, “Tsawama a mbədiya dənı ka hwan Faara də.”

³³ Təranggən Mbiturus, tə Yakubu tə Yahaya naghə tə billaarha tə səbrha hura kaan.

³⁴ Ndanggən kanda, “Səb hurna də kəla ni mərə. Tsawama a mbədiya a shiidun wa.”

---

* 14:27 14:27 Dzakariya13:7 § 14:28 14:28 Matta 28:16

³⁵ Nduwusgha mbeedə, bərgħa hweedə hai hwan faara a nadə a ənaarħa hai a ndəkka hai tə səsaddiya.

³⁶ Ndagħa, “Pəpa, əngya heu nəghən pəppa a fadwa. A nggəmna fa teree səsaddadə ya. Mbə nggəmnda hurna wa, amma ‘ya nggəmna hurwa ndəna məməl.”

³⁷ Tərgħa wudgha thləmad fatsahayighən bə, bəgha wal kanda a shiirħa. Ndanggən Mbiturus, “Mbiturus, nun a shiirħa? Mbun mbang tsaurħa tsəbaku a kəlarħa wa?”

³⁸ A shiifun wa, hwanama Faara amanun mukrħa hu kəkərra hai. Minnun sə ənaarħa, amma thlu fannun mərđa hai.”

³⁹ Tərgħa Yeeso mal kanda dəgha ka hwan Faara də, nggərgħən thləkrħa kəla ‘wanən hwanda.

⁴⁰ Nggərgħən wutta thləmandan bə bəgha wal kanda a shiirħa fadən, kəsər ngwalang bəena fandan. Səngwanda əndi na nda thləghang nda wa.

⁴¹ Wud nən bə yi mahan, ndanggən kanda, “Bal wun a shiirħa tə yibrħa? Tsəkđə kee! Bad sayiddə bə. Fər nda Wan Niifa aħar fa dīmiya hai.

⁴² Thleema sə! Taama wiim! Kulo tə fərrəna bayi ya!”

Kəsang nda Yeeso

(Mattə26:47-56; Luka22:47-53; Yahaya18:3-12)

⁴³ Nana Yeeso aten ndikrħa kee, kəlagħa hai ka Yahuda, tal na ahur fatsahayighən kumkap səri dī kyagħa bə tə fiya hangga a samadghən ngwanda fa tə thləkh kəlarəya tə səsalya. Thlənna mamnda firistaya kanda, tə famaləmgəya ngyakhrħa tə shingya.

⁴⁴ 'Wad Yahuda teena saghang da ndən kanda tē ndaarha, “Yandī ndang ni 'ya tē fəbrha, niifda ni; kəsaaman win təghən kəlaghənun ha ngga.”

⁴⁵ Bana Yahuda thləmad Yeeso ba aaghənən, “Mala!” Fəbanggən.

⁴⁶ Tərgha kəsangganda Yeeso, kəsghənda ha ngga.

⁴⁷ Amma niifa tal kədanggən thlaukh kəlarghən sə kyathlanggən thləmad mafad mamnda firistaya də.

⁴⁸ Ndangga Yeeso kanda, “Tərɯun nggi niifa ni na təmbəng, nun baarha ba tē thlaukh kəlarya tē səsalya ka a kəseewun wa?

⁴⁹ Kətsar nggi a thləmad nun, nggi a tsaharhaha a pəpəl Wuri Faara, kəseewun wa. Amma katəra nən hai kee ka a ləghədgha 'ya ndaana dēleewar Faara.”*

⁵⁰ Tərgha fatsahayighən kowunni kəl dāarha mal Yeeso nda.

⁵¹ Na wundəlarha sə tal ahur nafiya na a mbu samad Yeeso, mbə lukrha sə a fadghən wa kəl kooto kee ndən kaunən fa. Bana nafini ka kəsang Yeeso ba,

⁵² muwanggən kootodda də na a fadghən daagha tawalth.

*Dənda tē Yeeso a mbed mamngya
(Matta26:57-68; Luka22:54-55; Yahaya18:13-14; 19:24)*

⁵³ Dənda tē Yeeso a minda ki mamnda firistaya də, a mbədani wumna fingya mamngya firistaya sə, tē shingya, tē famaləmgnya ngyakhrha.

---

* **14:49 14:49** Luka 19:47; 21:37

⁵⁴ Mbuwa Mbiturus samad ndan dɛ a samarha inggun ta pɛpɛl minda ki mamnda firistayina dɛ. Tsauka hai a thlɛma fa kɛlaya ha nagha a tɛk waarha fa.

⁵⁵ Mamnda firistayini tɛ fingya wumngga hai na nda a kada kwamana na a kɛsangganda Yeeso tɛ 'ya na dɛmi, tɛna nda bɛlang nda, amma wal wanda wa.

⁵⁶ Nggabangga fingya fa tɛ pathya hangga, amma bawa mii ndan ba tal wa.

⁵⁷ Tɛrgha thliigha fingya sɛ pɛr labarya nda yi nggabaarha ndaa nda,

⁵⁸ "Sɛk dɛn fadghɛn ndɛghɛn, 'Niya chang Kɛn Faara hai tɛnna fiya, tɛngga pak ahu bɛena ma-han, mbɛ niifa ni a tɛnggɛn wa.' "†

⁵⁹ Ko nanɛn kee tɛrwa path ndan kwamana wa.

⁶⁰ Tɛrgha mamnda firistayini thliigha sɛ a mbed fiya tsahang mee nɛn Yeeso, "Mba mbang nggɛra sɛ wa? Ma na ndaarha aten pathdɛ thlɛkna nafini aten wa ya?"

⁶¹ Amma nggasgha Yeeso tip, nggɛrwa sɛ wa.

Nggɛrgha mamnda firisyini tsahang mee, "Nduwa sani Kɛrɛsti, Wan Faara amshi tɛ Parka?"

⁶² Ndangga Yeeso, "Nggini.

Nun a naa Wan Niifa tsau a yisɛmad Faara Amshi na tɛ mamnggirha ha heu, nɛghɛn bɛyi ahu hashmbe a talara hai."‡

⁶³ Tɛrgha mamnda firistayini djaranggɛn luwudghɛn dɛ, ndɛghɛn, "Palth ma nɛm nggɛr kadaarha fadɛn?"

---

† 14:58 14:58 Yahaya 2:19 ‡ 14:62 14:62 Ndaniyel 7:13

⁶⁴ Sækdøem ndən hai a miighən laḅar sar Faara nda nən. Ma ndanun?"

Kanda heu ndaa nda, a bəlangganda.

⁶⁵ Tərgħa fingya katərang ngganda chahang yakhrha Yeeso fa; kənangganda yidghən mbighənda, ndang ngganda, "Kulo! Wun mbiigha sa hu sayiddi ya, annabi?" Fa kəla kən Faara ha dənda mbeedə tə dəkəkən.

Ngaal Mbiturus sənda Yeeso

(Matta26:69-75; Luka22:56-62; Yahaya18:15-18,25-27)

⁶⁶ Nana Mbiturus a pəpal mindədi a tək waarha fa, kyagħa wee nuwun ɓa tal ahur mafaya mamnda firistayini.

⁶⁷ Nanən Mbiturus a tək waarha fa kəlanggən də ngga. Ndanggən, "Sa na tal ahur nafini na a mbu samad Yeeso tə Nadzarat di."

⁶⁸ Amma ngaalghənən. Ndanggən, "Səngwi əndi na a thləkrha ya wa," thliigha sə dəgha kwatkirma də. Tərgħa tətəagħa diyarha.

⁶⁹ Nggərna mafaddi naghən, ndanggən nafini na kəkət a mbədi, "Niifdiya nəghən tal ahur ndan."

⁷⁰ Nggərghən ngaalghən fadən.

Tsəna nda tsəbaku, nafini na kəkət a mbədi ndang ngganda Mbiturus, "Sa mbə ngaala sə wa na tal ahur ndan, kəsər tə Nggalilad ni sa."

⁷¹ Katəranggən ang shiurha tenggən fa ɓa ndəghən, "Aahdi Faara, səngwi niifdi nun a thləkrha ya wa."

⁷² Tərgħa tətəagħa diyarha yi səri. Dalgha Mbiturus teena hai tə laḅar Yeeso ndang nən, "Kapa na kidngaara tətəarha yi səri na ngaal səndəna katəra mahan." Kwanggən tenggən hai naghə a tərha.

15

Danda tã Yeeso a mbed Mbilatus dã
(Matta27:1-2,11-14; Luka23:1-5; Yahaya18:28-38)

¹ A tsar kërət wumngga mamngya firistaya hai tã shingya tã famaləmngya ngyakhrha, tã fingya kognaya kənannganda path ndan hai. Kənannganda Yeeso danda təghən a mbed Mbilatus də.

² Tsahangga Mbilatus mee, “Sani kutər Yahudaya wa?”

Nggəmangga Yeeso, “Kəla thləkna na.”

³ Tərgħa mamnda firisdı naghā a dāhang pathya fa aten əngya hangga.

⁴ Nggərgħa Mbilatus tsahang mee, “Mba nggəra sə ndeye wa? Səkkwa əndı nana nda a thləworha fa wa!”

⁵ Amma Yeeso kalwa sə wa, fərang ənwulteena nən Mbilatus.

Ngwang nda kumad mər̄ra Yeeso
(Matta27:15-26; Luka23:13-25; Yahaya18:39—19:16)

⁶ Kala wutsəfayid tədəarha yakh Mbilatus kal niifa hai tal muwang nanda hu porsəna də yi hwanna fiya.

⁷ Na niifa sə thləmnggənni Mbarabas muwang nanda hu porsəna də ka təmbənggidghən 'wanən bəl niifa.

⁸ Wumna fiya thləmad Mbilatus bə, hwanggənda a kalang niifa nən kanda hai na hu porsəna kəla nən tə ənarha.

⁹ Nggəmanggən kanda ndəghən, “Na minnun sə a kalang kutər Yahudaya ni kun hai wa?”

¹⁰ Kəsər səndasə ka sərəkkid mamnda firistaya ni bəng nanda Yeeso bə.

¹¹ Amma Mamngya firistaya shighangganda fiya fa a kalgha Mbilatus Mbarabas hai a meghed Yeeso.

¹² Ndangga Mbilatus kanda, “Amma a kalangfi Mbarabas kun hai, niya ənaarha kən tə niifdi nun aarha kutər Yahudaya?”

¹³ Tərangganda urad ndan sə, “Tawaman də!”

¹⁴ Ndangga Mbilatus kanda, “Kama nda, dımid ma əna nən?”

Amma tərangga fiya urad ndan sə kaan, “Tawaman də!”

¹⁵ Nənən na mid Mbilatus sə a təkka fiya mbənda fa, kalang Mbarabas nən kanda hai. Tərgəha fər Yeeso nən a tsadaghən nda, a fəranggənən sodja Romaya tawangganda də.

Sodjaya wanda Yeeso

(Matta27:27-31; Yahaya19:2-3)

¹⁶ Sodja yini dənda tə Yeeso a mbəd tar ndan də, aah fıngya sodjaya nda bə.

¹⁷ Kalang kabad kutəryirha nda fa na yıba, fadəng ngganda ndaha na nənəzəng pənggən nda atənggən.

¹⁸ Tərgəha tərangganda urad ndan sə na nda a ndang'ya, “Alvari! Kutər Yahudaya!”

¹⁹ Na nda a dəkəkən tə səsaala a tənggən, tə kəm na nda a chahang yakhrha fa. Bəra nda hai tə wadēeyi ndan wai na nda a fərang mamnggirha yi waa farha.

²⁰ Ngwalang na nda waaghən, kədəngganda kabad kutəryidda hai na a fadghən kalang yıghən

nda. Tərgħa dənda təghən kəshaadə kəsər a dfa
nda tawang də.

Tawang nda Yeeso də

(*Matta27:32-44; Luka23:26-43; Yahaya19:17-27*)

²¹ Na nanda a wiirha tə Yeeso kəma nda tə niifa na nda aarha Siman tə Sayirarha chin nda Alizanda tə Rufus, bagħən ba a Sarin. Ngyabang tər kadid də nda fa.*

²² Ba nda tə Yeeso a mbərha ba na nda aarha Nggolggota ndəna mbəd balhwar teena.

²³ Fərang aam inabi nda kukurda tə mur,† amma kardə saarha fa.

²⁴ Tərgħa tawangganda Yeeso də ndəghangganda karidghən hai a pathlang ndan, Əna chacha nda aten lukkighən tə kurmi na niifa a waala.‡

²⁵ Tawangganda də tə tsar fa.

²⁶ A man tenggən chireethleng ngganda ənda hai dāhang nanda fa, “KUTƏR YAHUDAYA.”

²⁷ Tawang ngganda fathlee kwamangya də səri, tal a yikawadghən, tal kəm a yisəmadghən§. Fin-gya chirethya yi kaar na nda tə mbədghən 28 tə ndaagħa: “Ləghəttə palthda ni tə ndaagħa, ‘Səghang nda ahur fa dīmiya hai.’ ”*

²⁹ Fiya na a mbəradə na nda a thləghang pathya fa yi sar farha na nda a tsang'ya tendan fa na nda

---

* **15:21 15:21** Romaya 16:13 † **15:23 15:23** **Mur:** Dəf saarha ni na thlahang hatta fad niifa də ‡ **15:24 15:24** Dzabura 22:19 § **15:27 15:27** Ishaya53.12 * **15:27 15:27** Ishaya 53:12

a waaghən, “Sa ndaagha na fəlang Kən Faara hai na manggən tənangga hu beena mahan,*

³⁰ Hərghang fadwa lee təraa na hai aten kadiddiya!”

³¹ Nəghən kee kəm, mamngya firistaya tə famaləmnngya ngyakhrha na nda a waaghən, “Hərghanggən fngya, amma mbə mbang hərghang fadghən wa!

³² Ngwa na Kərəsti də nəm kutər Isərela, tərgha hai a ten kadiddi naghənəm tənəm fərang kəkafek!” Ko fathlee kwamanggini tawang nanda kanda də təghən na nda a thləghang pathya fa mbuwa mbənggən.

Mərri Yeeso

(Matta27:45-56; Luka23:44-49; Yahaya19:28-30)

³³ Na yan faara a sərəkhrha wula nggəlanggən chehweddi heu ta figrha də.

³⁴ Tərgha a fiyiddi tərangga Yeeso Uradghən sə, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Ndaarha ni, “Faarna, Faarna, kama nda malna nggi?” *

³⁵ Fngya na kəkət a mbədi səkkwa ndan ngga wa tamngganda ndaarha nəghən a aah annabi Ilya.

³⁶ Tal ahur ndan dəgħa də tətənannggən soso tə aam inabi na chichakh panggən hu səsəala fəranggənən sə ka a saagħa. Ndaagħa niifa, “Mala-man, tama kəlagħənəm ha tə dəna Ilya tərang hai.”†

* **15:29 15:29** Dzabura22:8; 109:25; Markus14:58; Yahaya2:19

* **15:34 15:34** Dzabura22:1 † **15:36 15:36** Dzabura 69:21

37 Tərgħa nggərgħa Yeeso tərang uradghən sə, a mərgħa.

38 Shishamardi na ahu Kən Faara na manggən djaragħa hai səri a talara hai ta hweede hai.‡

39 Mamnda Sodja Romaya na kəkət a mbed Yeeso fa nadə kwamandı mərnən ndəghən, “Kəkafek, Wan Faarani ya!”

40 Na fingya nishya sə a mbədi na kəkət inggun a kəlang 'ya na a katərarħa hai. A hur ndan na Mairamu Makdaliya sə, Mairamu man Yakubu tə fewunda tə Yisufu, tə Salomi.

41 Ka a Nggalili bə takkwana nishyina ndən bə na nda a dāng sə tə tarya, na fingya nishya sə hangga a samadghən ka Urshalima bə.§

Pang nda Yeeso

(*Matta27:57-61; Luka23:50-56; Yahaya19:38-42*)

42 Katəragħa ənda hai ya a far demnda yi far yibəd Yahudaya, nanən tsə figrħa hai.

43 Na ka niifasə thləmnggənni Yisufu tə Aramatiya, nəghən ahur mamngya na kənanng pathla hai, Nəghən a kəla kutəryid Faara fa. Tərəm ngwa wa, dəgha thləmad Mbilatus də hwan mərri Yeeso nən.

44 Fərwa Mbilatus kəkafek mər Yeeso wa, aah mamnda Sodja Romaya nən bə tsahang mee nən.

45 Pərangga mamnda sodja da ndən, ndangga Mbilatus Yisufu a dəgha tərang mərđi.

46 Hiigha Yisufu kabad pa mərri bə pəpet, təranggən fad Yeeso ahu kadiddi, fadanggən Yeeso tə kabaddi dəgha də panggən ahu kwaarħa raa

---

‡ 15:38 15:38 Kyarħaba 26:31-33 § 15:41 15:41 Luka 8:2-3

nanda hu feera. Kwatëranggën feera ba na manggën nggëlanggën kwaddä sä.

⁴⁷ Mairamu Magdaliya të Mairamu man Yisëfu na mbëda nda pang nanda Yeeso sä.

16

Thlid Yeeso sä hu mërra

(Matta28:1-8; Luka24:1-12; Yahaya20:1-10)

¹ Kyana far yibëd Yahudayina dë, Mairamu Magdaliya të Mairamu man Yakubu të Salomi hii urdi nda na mindan sä da nda këmang fad Yeeso tëghën.

² A tsar far katëra thlëtta bëena, yanfaara a kyarha ba kës kwamana nda aten kwaddä dë

³ tsahang mee nda ndan ha, “Wunni a kwatërang ferdi këm dë na a mii kwaddi?”

⁴ Amma tërang nanda tendan sä këla nda hai ferdi na manggën kwatërang nda dë.

⁵ Kyana nda ahur kwaddä hai këla nda hai wundëlarha të lukrha fa pëpet tsaua man yisëma, tër ma nda.

⁶ Ndanggën kanda, “A fiddun hai wa, nun a kada Yeeso të Nadzarat tawang nanda dë. Thliida sä balwa mbëdiya wa. Këlamän mbëdi hunang nanda sa hai ya.

⁷ Amma damadë dun përanggën fatsahayighën të Mbiturus të ndaarha, ‘Nën a ‘waarha Nggalili dë ma kun. Dënun naghën a mbëdi këla përang nën kun.’ ”*

---

* **16:7 16:7** Matta 26:32, Markus 14:28

⁸ Thliigha nishyini tē ɗaarha aten kwaddi nagma fad ndan a rərpha fa ka hərəenga. Kalang ngwanda niifa sē wa, kəsər kəs hərəenga kanda.

*Kyad Yeeso fadghən a Mairamu
(Matta28:9-10; Yahaya20:11-18)*

⁹ Thliina Yeeso sē ahu mərra a far katəra thlētta beena 'waghən kyad fadghən a Mairamu Magdaliya nudi kyang nən ənkahēeya sē məd a fadghən.

¹⁰ Dəgha dē pəranggən nafini na nanda təghən kaar na nanda tē sərpha hura kanda a tərha.

¹¹ Amma səkna nda na Yeeso tē yibrha, na ɗa ndən, fər wanda kəkafek wa.

*Kyad Yeeso fadghən a fatsahayighən səri
(Luka24:13-35)*

¹² Akwasamadghən kyakhrangga Yeeso fadghən hai kyad fadghənən a fatsahayighən səri na nanda a kwaman dərha mbərha dē.

¹³ Wudfa nda ɗa nda pəranggən shayindan, amma fər wanda kəkafek tē path ndan wa.

*Fərang Yeeso taara fatsahayighən
(Matta28:16-20; Luka24:36-49; Yahaya20:19-23; Tar fathləngya1:6-8)*

¹⁴ Tsəbaku kyadgha Yeeso fadghən a kumkap tal ɗi a sayiddi na nanda a həb ənnarhami. Tərgha yananggən kanda kəsər ka yamid fərəkəfekkid ndan tē kakrakkin tendan fərang ngwanda kəkafek nafini nagma ndən a kwasamaddi thliinən sē.

¹⁵ Ndanggən kanda, “Daama hu kəshiirha dē ɗun pər labardi na mbənggən ya a fiya heu.†

† 16:15 16:15 Tar Fathləngya 1:8

¹⁶ Kala niifa fərgha kəkafek ənang mbaptisəma nda, nən a hərəkrha, amma niifa fərwa wa kəkafek na nda a ngwang kumarha sə.

¹⁷ Fingya fərgha kəkafek na nda a wal səsəmnda əna ənwuteengya hangga. Hu thləmna na nda a kyang ənkaheeya sə, tə kəm na nda a ndikrha tə fingya miiya pak.

¹⁸ Na nda a kəsang huthlingya tə haryindan, ko saa nanda warkami mbə ənang 'ya kanda wa. Na nda dəfang haara haaya teena, kəna nda.”

Tərang nda Yeeso talara də

(Luka24:50-53; Tar fathləngya1:9-11)

¹⁹ A kwasamaddi ngwalana Yeeso ndikrha tə kanda, tərang ngganda talara də tsauka a yisəmad Faara.‡

²⁰ Tərgha fatsahayighən dənda mbeedə tə pər labar Faara, Chinəm nəghən tə kanda ha nagma. Nən naarha kyadang kəkafekkid labarghən kanda tə ənwuteengya nanda a ənaarha.

---

‡ 16:19 16:19 Tar Fathləngya 1:9-11

Hona Bible
The New Testament in the Hwana language of
Nigeria: Hona Bible

copyright © 2023 The Seed Company in collaboration with Language Developers and Bible Translators Association

Language: Hona (Hwana)

Contributor: Language Developers and Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 18 Jul 2025

d942b897-c376-5386-bfaf-e0ce21c59136